

ПРОСПЕКТ

Бања Лука, децембар 2013. године

САДРЖАЈ:

ОДГОВОРНА ЛИЦА

ЛИЦА ЗАДУЖЕНА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИНФОРМАЦИЈА

ИЗАБРАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ФАКТОРИ РИЗИКА

ПОДАЦИ О ЕМИТЕНТУ

ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА

ПОСЛОВНИ И ФИНАНСИЈСКИ ПРЕГЛЕД

ИЗВОРИ СРЕДСТАВА

ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ, ПАТЕНТИ И ЛИЦЕНЦЕ

ТРЕНДОВИ

УПРАВЉАЊЕ ДРУШТВОМ

ЛИЧНА ПРИМАЊА И ПОГОДНОСТИ

ПРАКСА УПРАВЕ

ЗАПОСЛЕНИ

ВЕЋИНСКИ АКЦИОНАРИ

ТРАНСАКЦИЈЕ ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА

ФИНАНСИЈСКИ ПОДАЦИ О ИМОВИНИ, ОБАВЕЗАМА, ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈ, КАО И ДОБИЦИМА И ГУБИЦИМА ЕМИТЕНТА

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ЗНАЧАЈНИ УГОВОРИ

ИНФОРМАЦИЈЕ ЧИЈИ СУ ИЗВОР ТРЕЋА ЛИЦА И ИЗЈАВЕ СТРУЧЊАКА

ДОКУМЕНТИ ДОСТУПНИ НА УВИД

ИНФОРМАЦИЈЕ О УДЈЕЛИМА

Мтел а.д. Бања Лука и његова одговорна лица потврђују да овај Проспект садржи све значајне информације везане за Мтел а.д. Бања Лука и да су те информације истините и тачне у сваком материјалном погледу, да су сва мишљења и намјере у Проспекту изнесени у складу са најбољим сазнањима и да нема других чињеница чије би изостављање учинило било коју изјаву из Проспекта материјално завањавајућом или навело на погрешне закључке. Подаци из овог Проспекта чине цјеловит и истинит приказ имовине, обавеза, добити и финансијског положаја Мтел а.д. Бања Лука и права садржаних у акцијама, те ни једна чињеница која би према најбољем сазнању Мтел а.д. Бања Лука могла утицати на потпуност и истинитост овог Проспекта није изостављена. У складу с тим Мтел а.д. Бања Лука прихвата одговорност за информације садржане у овом Проспекту.

Истинитост и потпуност информација садржаних у овом Проспекту утврђена је у складу са стањем на дан овога Проспекта, осим уколико изричито у самом Проспекту није назначено да се односе на неки други дан. Мтел а.д. Бања Лука напомиње како постоји могућност да се информације садржане у овом Проспекту везане за пословање, његов финансијски положај те резултате пословања, промијене након дана овог Проспекта.

Мтел а.д. Бања Лука је до информација које су наведене у Проспекту, а које се односе на тржиште, величину тржишта, тржишне удјеле, стопе раста и стопе пенетрације на тржиште, као и до осталих информација везаних уз дјелатност коју Мтел а.д. Бања Лука обавља у оквиру свог редовног пословања, дошао коришћењем извора информација посредно или непосредно везаних уз његову редовну дјелатност, као и коришћењем јавно доступних информација. Мтел а.д. Бања Лука прихвата одговорност за истинит и потпун приказ јавно доступних информација, међутим не прихвата одговорност за тачност и потпуност свих таквих информација. Мтел а.д. Бања Лука није самостално провјеравао информације добијене од стране других субјеката које се баве његовом дјелатношћу као нити информације добијене од стране надлежних државних органа.

1. ОДГОВОРНА ЛИЦА

Пословно име Друштва је:

„Телекомуникације Републике Српске“ акционарско друштво Бања Лука

Друштво има два скраћена или модификована пословна имена, која гласе:

„Телеком Српске“ а.д. Бања Лука и

„Мтел“ а.д. Бања Лука

Сједиште Друштва је:

ул. Краља Петра I Карађорђевића број 93

78 000 Бања Лука

Генерални директор Мтел-а а.д. Бања Лука је мр Горан Влаовић, који заступа Друштво без ограничења осим у случајевима предвиђеним Статутом.

Извршни одбор чине:

- Генерални директор и предсједник Извршног одбора мр Горан Влаовић,
- Извршни директор за финансије Јасмина Лопичић, дипл. економиста,
- Извршни директор за технику Звонко Алашевић, дипл. инж. електротехнике,
- Извршни директор за корпоративне послове Марко Лопичић, дипл. правник и
- Извршни директор за маркетинг и продају Ђорђе Мишић, дипл. правник.

Чланови Управног одбора су:

- Предраг Ћулибрк, предсједник,
- Драган Ђурђевић, члан,
- Александар Јовичић, члан,
- Дејан Царевић, члан,
- Драшко Марковић, члан,
- Славко Митровић, члан,
- Ненад Томовић, члан.

Чланови Одбора за ревизију су:

- Vladislava Argyrakis, предсједница,
- Милан Симић, члан,
- Дарко Лакић, члан.

Изјава одговорних лица

Подузевши све потребне мјере, изјављујемо да су, према нашим сазнањима, информације у Документу о регистрацији акција у складу са чињеницама, као и да нису изостављене чињенице које би могле да утичу на истинитост и потпуност Проспекта.

Потписници Изјаве

Извршни одбор	Одбор за ревизију	Управни одбор
<hr/> Јасмина Лопичић, члан	<hr/> Милан Симић, члан	<hr/> Драган Ђурђевић, члан
<hr/> Звонко Алашевић, члан	<hr/> Дарко Лакић, члан	<hr/> Александар Јовичић, члан
<hr/> Марко Лопичић, члан	<hr/> Vladislava Argyrakis, Предсједница	<hr/> Дејан Царевић, члан
<hr/> Ђорђе Мишић, члан		<hr/> Драшко Марковић, члан
<hr/> мр Горан Влаовић, Генерални директор		<hr/> Славко Митровић, члан
		<hr/> Ненад Томовић, члан
		<hr/> Предраг Ђулибрк, Предсједник

ЛИЦА ЗАДУЖЕНА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИНФОРМАЦИЈА

Ревизију за **2011. годину** извршило је предузеће за ревизију KPMG В-Н д.о.о. подружница Бања Лука, овлаштени ревизор Сенад Пекмез и руководиоца Подружнице Бања Лука Ведран Вукотић.

Ревизију за **2012. годину** извршило је предузеће за ревизију KPMG В-Н д.о.о. подружница Бања Лука, овлаштени ревизор Сенад Пекмез и руководиоца Подружнице Бања Лука Ведран Вукотић.

ИЗАБРАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

	31. децембар 2011.	31. децембар 2012.
АКТИВА		
Стална имовина		
Нематеријална улагања	110.301.682	80.070.790
Некретнине и опрема	550.759.087	511.951.333
Улагања у зависна друштва	12.256	6.780
Улагања у придружено друштво	57.939.184	57.939.184
Остала улагања	117.289	116.440
Дугорочна потраживања и кредити	10.068.956	952.463
Одложена пореска средства	647.929	569.628
	<u>729.846.383</u>	<u>651.606.618</u>
Обртна имовина		
Залихе	14.351.885	9.592.371
Купци	41.250.117	44.425.556
Друга потраживања	4.573.268	1.044.884
Депозити и потраживања за кредите	26.155.740	41.695.472
Активна временска разграничења	8.709.415	9.420.568
Готовински еквиваленти и готовина	68.744.860	76.590.257
Имовина намијењена продаји	-	234.700
	<u>163.785.285</u>	<u>183.003.808</u>
Укупна актива	<u>893.631.668</u>	<u>834.610.426</u>
ПАСИВА		
Капитал		
Акцијски капитал	491.383.755	491.383.755
Законске резерве	48.387.781	49.138.376
Нереализовани добици/губици од ХоВ расположивих за продају	1.577	728
Остале резерве	97.791.500	97.791.500
Задржани добитак	57.608.047	56.810.451
	<u>695.172.660</u>	<u>695.124.810</u>
Дугорочне обавезе и резервисања		
Каматоносни кредити и позајмице	62.924.828	32.019.158
Разграничени приходи	2.369.406	1.829.596
Бенефиције за запослене	5.744.282	6.159.866
Резервисања	1.621.806	1.468.396
	<u>72.660.322</u>	<u>41.477.016</u>
Краткорочне обавезе		
Каматоносни кредити и позајмице	43.541.211	21.560.827
Добављачи	31.999.793	27.496.933
Пасивна временска разграничења	19.435.839	24.323.840
Бенефиције за запослене	478.556	482.663
Разграничени приходи	563.846	515.414
Обавезе за дивиденду	24.733.311	17.067.499
Обавезе за порез на добитак	820.893	1.054.947
Остале обавезе	4.225.237	5.506.507
	<u>125.798.686</u>	<u>98.008.600</u>
Укупна пасива	<u>893.631.668</u>	<u>834.610.426</u>

*Извор података на наредним странама: Неконсолидовани финансијски извјештаји

ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

	Година која се завршава 31. децембра 2011.	Година која се завршава 31. децембра 2012.
Приходи од продаје роба и услуга	469.566.581	477.848.610
Остали пословни приходи	11.267.444	8.197.370
Укупно пословни приходи	480.834.025	486.045.980
Трошкови материјала, услуга и робе	(14.608.929)	(15.904.404)
Трошкови запослених	(78.966.545)	(77.074.766)
Трошкови амортизације	(110.123.365)	(110.172.783)
Остали пословни расходи	(157.033.714)	(162.402.931)
Укупно пословни расходи	(360.732.553)	(365.554.884)
Пословни добитак	120.101.472	120.491.096
Финансијски приходи	4.310.233	4.483.735
Финансијски расходи	(4.958.761)	(2.738.649)
Нето финансијски расходи	(648.528)	1.745.086
Добитак прије опорезивања	119.452.944	122.236.182
Порез на добитак	(12.037.059)	(12.272.685)
Нето добитак за период	107.415.885	109.963.497
Остали укупни резултат:		
Нето промјена у фер вриједности имовине расположиве за продају	(974)	(849)
Укупни остали резултат	(974)	(849)
Укупни резултат за период	107.414.911	109.962.648
Зарада по акцији		
- Основна зарада по акцији	0,2186	0,2238

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

	Година која се завршава 31. децембра 2011.	Година која се завршава 31. децембра 2012.
Токови готовине из пословних активности		
Приливи од продаје и примљени аванси	465.322.007	471.943.588
Остали приливи из редовног пословања	3.703.922	5.129.911
Одливи за набавке материјала, горива, енергије и сл.	(152.275.198)	(154.601.113)
Одливи по основу бруто зарада и накнада зарада	(78.300.605)	(77.640.129)
Одливи по основу камата	(3.915.387)	(2.069.521)
Одливи по основу пореза из резултата	(12.179.694)	(11.960.329)
Одливи по основу осталих дажбина	(4.104.669)	(4.165.401)
<i>Нето прилив готовине из пословних активности</i>	<u>218.250.376</u>	<u>226.637.006</u>
Токови готовине из активности пласирања и инвестирања		
Набавке некретнина, опреме и нематеријалних улагања	(42.106.511)	(40.287.185)
Прилив по основу продаје некретнина, опреме и нематеријалних улагања	105.024	196.152
Приливи од камата	3.017.239	3.299.730
(Одливи)/Приливи по основу дугорочних финансијских пласмана	(3.377.246)	8.453.525
(Одливи)/Приливи од краткорочних финансијских пласмана	5.892.500	(14.603.498)
Одливи по основу куповине акција и удјела	-	-
<i>Нето одлив готовине из активности пласирања и инвестирања</i>	<u>(36.468.994)</u>	<u>(42.941.276)</u>
Токови готовине из активности финансирања		
Одливи по основу дугорочних финансијских обавеза	(43.684.884)	(58.174.020)
Одливи за дивиденде и међудивиденде акционарима	(98.366.836)	(117.676.313)
<i>Нето одлив готовине из активности финансирања</i>	<u>(142.051.720)</u>	<u>(178.850.333)</u>
Нето (смањење) повећање готовине и еквивалената готовине		7.845.397
Готовина и еквиваленти готовине на почетку године	39.729.662	
	<u>29.015.198</u>	<u>68.744.860</u>
Готовина и еквиваленти готовине на крају године	<u>68.744.860</u>	<u>76.590.257</u>

ФАКТОРИ РИЗИКА

Приликом улагања у хартије од вриједности инвеститор у складу са властитим преференцијама односа ризика и поврата из улагања, свјесно преузима поједине врсте ризика. При разматрању улагања у акције акционарског друштва Мтел а.д. Бања Лука, потенцијални инвеститор требао би узети у обзир чиниоце ризика изложене у наставку, али се инвеститор упућује и на властиту процјену финансијског положаја Друштва, као и осталих утицаја и информација.

Финансијски ризици

У свом редовном пословању, Друштво је, у различитом обиму, изложено одређеним финансијским ризицима, и то: тржишном ризику (који обухвата ризик од промјене курса страних валута, ризик од промјене каматних стопа и ризик од промјене цијена), ризику ликвидности и кредитном ризику.

Управљање ризицима у Друштву је усмјерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Друштва у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта. Управљање ризицима дефинисано је рачуноводственим политикама Друштва.

Тржишни ризик

(а) Ризик од промјене курса страних валута

Иако дио својих трансакција Друштво обавља у страним валутама, менаџмент сматра да Друштво није значајно изложено ризику од промјене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, јер углавном обавља своје пословне трансакције у локалној валути (Конвертибилна марка), као и у EUR за који је Конвертибилна марка везана фиксним валутним курсом (1 EUR= 1.95583 Конвертибилних марака).

(б) Ризик од промјене каматних стопа

Друштво је изложено разним ризицима који, кроз ефекте промјена висине тржишних каматних стопа, дјелују на његов финансијски положај и токове готовине.

Ризик Друштва од промјена каматних стопа проистиче првенствено из обавеза по основу примљених дугорочних кредита од банака и добављача. Кредити примљени по промјенљивим каматним стопама излажу Друштво каматном ризику токова готовине, док кредити примљени по фиксним каматним стопама излажу Друштво ризику промјене фер вриједности каматних стопа. Током године која се завршава 31. децембра 2012. године, највећи дио обавеза по кредитима био је са варијабилном каматном стопом, која је везана за EURIBOR. Обавезе по кредитима са промјенљивим каматним стопама су највећим дијелом у страниој валути (EUR).

(в) Ризик од промјене цијена капитала

Током извјештајног периода 2012. године, Друштво је изложено одређеном ризику од промјена цијена власничких хартија од вриједности. Наведена улагања се држе више за стратегијске сврхе, него за сврхе дневног трговања, и њима се активно не тргује.

Ризик ликвидности

Управљање ликвидношћу је централизовано на нивоу Друштва. За управљање ризиком ликвидности одговоран је менаџмент Друштва које је успоставило одређене процедуре у вези са дугорочним и краткорочним управљањем ризиком ликвидности. Друштво својом имовином и обавезама управља на начин који му обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава све своје обавезе.

Друштво располаже довољним износом високо ликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга који омогућава да своје обавезе измирује у року доспјећа.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Друштво је усвојило финансијске политике којима је дефинисана дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке одређених добара/услуга. Ова дисперзија је обезбијеђена утврђивањем лимита до којих поједина лица или органи у Друштву одлучују о некој набавци.

Кредитни ризик

Кредитни ризик се односи на ризик да друга страна неће испунити своје уговорне обавезе према Друштву, што ће резултовати финансијским губитком Друштва. Друштво је усвојило политике у вези са праћењем кредитне способности партнера, као и захтијевања одређених обезбјеђења (колатерала), у случајевима гдје је то могуће, а у циљу смањивања ризика од потенцијалних финансијских губитака насталих неиспуњавањем одређених уговорних обавеза.

Друштво је изложено кредитном ризику у ограниченој мјери. Обезбјеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мјера и активности на нивоу Друштва. У случају неблаговременог измиривања обавеза корисника услуга према Друштву, истима се онемогућава даље коришћење услуга.

Поред тога, Друштво нема значајну концентрацију кредитног ризика у вези са потраживањима, јер има велики број међусобно неповезаних купаца са појединачно малим износивањима дуговања. Поред онемогућавања даљег коришћења услуга, користе се и сљедећи механизми наплате: репрограмирање дуга, компензације са правним лицима, утужења, вансудска поравнања и остало.

Порески ризик

Република Српска и Босна и Херцеговина тренутно имају више закона који регулишу разне порезе уведене од стране надлежних органа. Порези који се плаћају укључују порез на додату вриједност, порез на добитак и порезе на плате (социјалне порезе), заједно са другим порезима. Поред тога, закони којима се регулишу ови порези нису били примјењивани дуже вријеме за разлику од развијенијих тржишних привреда; док су прописи којим се врши имплементација ових закона често нејасни или не постоје. Сходно томе, у погледу питања везаних за пореске законе ограничен је број случајева који се могу користити као примјер. Често постоје разлике у мишљењу међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби

што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (на примјер, питања царина и девизне контроле) су предмет прегледа и контрола од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и затезних камата.

Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Друштва могу се разликовати од тумачења менаџмента. Као резултат изнијетог, трансакције могу бити оспорене од стране пореских власти и Друштву може бити одређен додатни износ пореза, казни и камата. У складу са Законом о Пореској управи Републике Српске, период застарјелости пореске обавезе је пет година. То практично значи да пореске власти имају права да одреде плаћање неизмирених обавеза у року од пет година од тренутка када је обавеза настала. Ове чињенице утичу да порески ризик у Републици Српској и Босни и Херцеговини буде значајнији од оног у земљама са развијенијим пореским системом.

Ризик пословног окружења, текућа економска ситуација и њен утицај на пословање Друштва

Ризик пословног окружења одређен је политичким, економским и социјалним условима у земљи, али и регији, који утичу на пословање и успјешност пословања Друштва у БиХ.

Политички ризик поједине државе укључује све ризике повезане с могућом политичком нестабилношћу, укључујући цјеловитост и постојаност државе као такве.

У претходном периоду Друштво је, као и већина других привредних субјеката у Републици Српској, било под одређеним утицајем финансијске кризе и погоршаних економских услова на тржишту Републике Српске и Босне и Херцеговине. Вјероватно је да ће Друштво и у наредном периоду, пословати у отежаним и неизвјесним привредним околностима, и то као посљедица слабљења општих економских активности у Републици Српској и Босни и Херцеговини. Утицај ове кризе на пословне операције Друштва није могуће у цјелости предвидјети, и због тога постоји елемент опште неизвјесности.

До сада, текућа финансијска криза је имала веома лимитиран и индиректан утицај на финансијско стање и перформансе Друштва, прије свега због слабије наплате потраживања од купаца што је резултовало у повећаној исправци вриједности потраживања од купаца, као и смањења прихода Друштва у области фиксне телефоније. Погоршавајућа економска ситуација ће највјероватније утицати и на смањење коришћења телекомуникационих услуга на тржишту Републике Српске и окружења, што ће вјероватно резултовати и у смањењу пословних активности Друштва. Ово може директно утицати на износе очекиваних прихода од основне дјелатности.

ПОДАЦИ О ЕМИТЕНТУ

Основни подаци и развој емитента

Јавно основно државно предузеће за телекомуникације (“ЈОДП”) Телеком Српске, Бања Лука регистровано је на дан 20. децембра 1996. године и до 12. децембра 2002. године пословало је као предузеће у потпуном државном власништву када је извршена власничка трансформација у акционарско друштво, као и промијењен назив у Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука.

До краја 1996. године, поштанске и телеграфске услуге у Републици Српској су се обављале у склопу једног предузећа – Пошта, телеграф и телекомуникације (ПТТ). Од 01. јануара 1997. године, у складу са одредбама Закона о поштама у Републици Српској, извршена је подјела на два нова предузећа, ЈОДП Телеком Српске и ЈОДП Српске Поште.

У току 2002. године, на основу Закона о приватизацији у Републици Српској и Одлуке Владе Републике Српске, 20% државног капитала Друштва је приватизовано путем ваучер понуде. На основу обавјештења Дирекције за приватизацију 10.5% вриједности државног капитала приватизовано је улогом ваучера посредством приватизационих инвестиционих фондова, а преосталих 9.5% су директни улози физичких лица. Преосталих 80% (државни капитал 65%, Фонд пензијско-инвалидског осигурања 10% и Фонд за реституцију 5%) се приватизовао по Посебном приватизационом програму Владе Републике Српске, у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима.

Рјешењем Основног суда у Бањој Луци од 12. децембра 2002. године, уписана је промјена имена у Телекомуникације РС а.д. Бања Лука и статусна промјена.

На основу Рјешења Основног суда у Бањој Луци од 28. јуна 2007. године уписана је статусна промјена – власничка трансформација продајом укупног дијела државног капитала предузећу Телеком Србија а.д. Београд. Куповином 65% државног капитала, Телеком Србија а.д. Београд је већински власник Телекомуникација РС а.д. Бања Лука.

Пословно име Друштва је:

„Телекомуникације Републике Српске“ акционарско друштво Бања Лука

Друштво има два скраћена или модификована пословна имена, која гласе:

„Телеком Српске“ а.д. Бања Лука и

„Мтел“ а.д. Бања Лука

Сједиште Друштва је:

ул. Краља Петра I Карађорђевића бр. 93

78 000 Бања Лука

Телефон: + 387 51 240-100,
240-101

Телефакс: + 387 51 211-150

E-mail: ts.office@mtel.ba;
akcionar@mtel.ba

Web: www.mtel.ba

Матични број: 1772902

Број уписа: 1-9317-00

Ознака и регистарски број код Комисије за хартије од вриједности: Мтел а.д. Бања Лука је уписан у регистар емитената Рјешењем Комисије за хартије од вриједности Републике Српске Бања Лука од 12.12.2002. године, а под ознаком TLKM и регистарским бројем емитента 04-498-36/03.

Акције Мтел-а а.д Бања Лука регистроване су код Централног регистра хартија од вриједности Републике Српске са ознаком TLKM–R-A и уврштене на службено тржиште листа „Б“ Бањалучке берзе.

Значајна улагања

Вриједност инвестиција у току на дан 31.12.2012. године износи 32.835.416 KM (упоредни податак 2011. године: 29.118.584 KM) и односи се на инвестиције у току према сљедећој структури:

Инвестиције у току	2011. година		2012. година	
	Укупна вриједност (KM)	Учешће (%)	Укупна вриједност (KM)	Учешће (%)
Земљиште	92.986	0,32	166.065	0,51
Инфраструктура	11.629.363	39,94	10.456.712	31,85
Опрема	17.396.235	59,74	22.212.640	67,65
Укупно:	29.118.584	100,00	32.835.416	100,00

Напомена: Поред текућих инвестиција, Друштво располаже и значајним инвестиционим материјалом на залихама у износу од 26.897.843 KM (упоредни податак 2011. година: 37.649.782 KM).

Као најзначајнији пројекат у оквиру инвестиција у 2012. годину издваја се реализација пројекта у мобилну мрежу Модернизације бежичне приступне мреже у регијама Бијељина и Добој. Реализацијом овог пројекта омогућено је проширење GPRS капацитета чиме је омогућено несметано увођење *flat rate* пакета за сервис преноса података и за *prepaid* кориснике са побољшаним брзинама приступа. Уведен је у комерцијални рад PCRF, мрежни елемент у пакетском дијелу мобилне мреже, који је омогућио да се понуди “flat gate” интернет за мобилне кориснике чиме М:тел прати свјетске трендове у тој области.

У оквиру фиксне мреже је током 2012. године испланирана, испројектована и изграђена кабловска приступна мрежа базирана на технологији FTTH (*Fibre To The Home*), чиме је успјешно реализован нови начин планирања и изградње приступних мрежа у градовима,

тамо гдје постоји погодно тржиште које је основни предуслов за продају напреднијих услуга новим корисницима.

Реализовано је увођење *Performance Management*-а у М:тел мрежу чиме је омогућено надгледање перформанси IP/MPLS мреже као и уређаја који користи ISP (*Internet Service Provider*). Осим проширења капацитета, имплементиран је и *End-User Notification* алат за слање обавјештења корисницима кроз IPTV интерфејс, а обезбјеђен је и додатни алат за праћење и анализу понашања корисничког саобраћаја који ће омогућити лакше одржавање сервиса, детектовање проблема и пружање квалитетније услуге.

Један од значајнијих пројеката у оквиру инфорамационих технологија је имплементација *provisioning* интерфејса за платформе мобилне телефоније.

ПРЕГЛЕД ПОСЛОВАЊА

Основне дјелатности

Основна дјелатност Друштва је:

61 Телекомуникације – дјелатност пружања телекомуникационе и повезане услужне дјелатности, тј. пренос гласа, података, текста, звука и слике, а обухвата:

- Дјелатност жичане телекомуникације
- Дјелатност бежичне телекомуникације
- Дјелатност сателитске телекомуникације
- Остале телекомуникацијске дјелатности.

Примарни предмет пословања Друштва је пружање телекомуникационих услуга, од којих су најзначајнија услуга домаћег и међународног телефонског саобраћаја. Поред тога, Друштво нуди и широк спектар осталих телекомуникационих услуга, укључујући остале фиксне телефонске услуге, пренос података, закуп линија, приватне водове, услуге на цијелом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније, интернет и мултимедијалне услуге. Друштво такође пружа услуге у области закупа, изградње, управљања и заштите телекомуникационе структуре.

Приходи од продаје роба и услуга на националном тржишту

Приходи од услуга фиксне телефоније остварени у износу од 128,81 милиона КМ чине 27% пословног прихода. Највећим дијелом споменути приход генерише приход од телефонског саобраћаја, приход од мјесечне претплате, те приход од интерконеције са домаћим операторима у БиХ.

У 2012. години остварен је раст прихода услуга мобилне телефоније у земљи од 1%, са 230,65 милиона КМ у 2011. години на 233,01 милиона КМ у 2012. години. У структури прихода мобилне телефоније највеће учешће има приход од саобраћаја, те приход од претплате у оквиру којих је остварен раст од 9%.

Са остварењем од 27,02 милиона КМ, приходи од интернет услуга у земљи нижи су за 4% у односу на 28,06 милиона КМ у 2011. години. Овај пад прихода је генерисан углавном преласком ADSL корисника на кориснике bundle пакета услуга. Најзначајнији генератор

прихода од интернет услуга у 2012. години је приход по основу ADSL сервиса, те приходи од директног приступа интернету.

Приход од продаје телефона и друге робе остварен је у износу од 5,33 милиона КМ, што је за 74% више у односу на претходну годину.

Приходи по основу међународног обрачуна

Приход од међународног обрачуна остварени у износу од 55,63 милиона КМ чине 11% пословног прихода. У односу на 2011. годину виши су за 6%. Од наведеног износа, на приходе од међународног обрачуна фиксне телефоније, односи се 65%, док се на приходе од мобилне телефоније, односно роминга односи 35%.

Остали приходи од телекомуникационих услуга

У 2012. години остварен је раст осталих прихода од телекомуникационих услуга од 49%, са 18,79 милиона КМ у 2011. години на 28,05 милиона КМ у 2012. години. Највећим дијелом, овај приход чине приходи од мултимедијалних услуга IPTV, приходи од закупа водова, те приходи од мјесечне претплате за фискалне касе.

Остали пословни приходи

Остали пословни приходи остварени су у износу од 8,20 милиона КМ и чине 2% пословног прихода. Као значајније категорије у оквиру осталих пословних прихода могу се издвојити приходи од отписа обавеза, те приходи остварени по сегментима.

Опис свих нових значајних производа или услуга које су уведене, тренутни статус развоја тог производа или услуге у мјери у којој је већ познат јавности

2011. година

Основно обиљежје пословања Мтел-а у 2011. години је трансформација компаније од технолошки оријентисане до кориснички оријентисане компаније. Компанија Мтел се базира на креирање нових производа и услуга, понуду најновијих модела телефона, увођење нових тарифних пакета и опција уз константне промотивне активности. Проширење тржишта на подручје Федерације БиХ у сегменту мобилне телефоније представља значајан успјех компаније.

Увођењем новог PrePaid тарифног модела НИТ, са јединственом најнижом цијеном позива према свим мрежама у БиХ од 0,17 КМ/минут и обрачунском јединицом од 60/1 секунди, Мтел је успјешно одговорио конкурентској понуди и заузео водеће мјесто на тржишту. Такође, у сегменту PrePaid услуга и тарифних пакета, битно је истаћи и јединствену понуду тарифних опција за минуте, поруче и интернет, гдје корисник за одређени износ унапријед купује одређену количину саобраћаја. С обзиром на то да је куповина унапријед, за исту суму новца добија већу количину саобраћаја. Додатна погодност за

PrePaid кориснике мобилне телефоније у 2011. години јесте пуштање у рад USSD менија под називом „Мој мени“, који омогућава да корисници позивом јединственог броја *123# имају приступ свим услугама у понуди, могу изабрати тарифну опцију, провјерити стање на рачуну и сл.

У сегменту PostPaid-а, 2011. годину је обиљежило формирање Smart тарифних модела, SmartM, SmartL, SmartXL и SmartXXL, гдје је корисницима понуђена већа количина бонуса мобилног интернета, од 250Mb на SmartM до 2GB на SmartXXL тарифном моделу, уз атрактивне пакете смарт мобилних телефона, са посебним акцентом на Android оперативном систему.

Такође, у 2011. години извршена је и измјена модела TOTAL DATA услуге, при чему су креирана три тарифна модела TOTAL DATA услуге. Нови тарифни модели TOTAL DATA услуге L и XL, креирани у циљу рјешавања захтјева корисника као што су електродистрибуције и компаније које имају потребу за преносом веће количине података и видео садржаја. Тарифни модел M је креиран имајући у виду потребе постојећих корисника TOTAL DATA услуге.

Велики утицај на раст postpaid корисника у 2011. године може се приписати тарифном моделу Комбинуј, који је комбинацијом prepaid – postpaid, на тржишту БиХ наишао на позитиван одзив корисника. Кроз константне промотивне активности путем исертација ваучера у дневним листовима, који су корисницима пружили могућност куповине Комбинуј прикључака у комбинацији са атрактивним моделима мобилних телефона по повољним цијенама.

У сегменту понуде мобилних телефона у продају субвенционираних модела телефона из најновије производне линије компанија „Huawei“, „LG“, „Nokia“, „Sony Ericsson“, „Motorola“, „HTC“, „Samsung“. Smart телефони из Мтел понуде сједињују 3G Технологију, дигиталну фотографију, мултимедију и још много тога. Поред тога, у понуди су се нашли нови модели BlackBerry телефона, чиме је Мтел употпунио и ову јединствену понуду на БиХ тржишту.

Узимајући у обзир и глобални раст мобилног broadband тржишта, Мтел је своју понуду m:net и m:web тарифних модела, како за postpaid тако и за prepaid кориснике, прилагодио тржишним кретањима и потребама корисника, и употпунио ју 3G уређајима у пакетима са рачунарима, таблетима и USB модемима.

Једна од главних карактеристика пословања у домену фиксне телефоније била је примјена ребаланса цијена говорних услуга у фиксној телефонији, која је ступила на снагу 01.01.2011. године. С циљем задржавања корисника фиксне телефоније и генерисања сигурних претплате уведена су два нова тарифна модела Flat1 и Flat2, која уз одређену фиксну мјесечну накнаду корисницима омогућила бесплатан телефонски саобраћај у фиксној мрежи Мтел-а, као и према међународним дестинацијама у Европи и свијету, за Flat2.

База корисника ових тарифних модела порасла је на преко 3.300 до краја године, уз константну природну миграцију на Open пакете.

Битно је истаћи и ступање на снагу услуге преносивости броја у фиксној мрежи на нивоу БиХ, што је проузроковало корекције цијене прикључне таксе сходно захтјевима тржишта, уз бесплатну услугу преноса броја у Мтел фиксну мрежу.

Треба истаћи да је број prepaid корисника фиксне телефоније значајније растао у 2011. години, што је резултат активности усмјерен ка задржавању корисника фиксне телефоније, који би иначе, усљед финансијских разлога (мјесечна претплата) поднијели захтјев за демонтажу својих postpaid фиксних прикључака.

Такође је уведена и услуга доставе рачуна електронском поштом, при чему се корисницима омогућује добијање рачуна mail-om, што је довело до смањења трошкова штампања рачуна. Главна обиљежја у домену фиксне телефоније и интернета у 2011. године су интензивне активности усмјерене ка понуди широкопојасног приступа интернету, као и понуди пакета услуга Open.

У оквиру пакета услуга Open duo/trio проширена је понуда постојећих пакета:

- пакет услуга open duo – пакет подразумијева интегрисану понуду услуга фиксне телефоније и IPTV услуге са основним пакетом TV канала,
- пакет услуга open trio – пакет подразумијева интегрисану понуду услуга фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету и IPTV услуге уз могућност избора додатних TV канала,
- пакет услуга open trio plus – пакет подразумијева интегрисану понуду услуга фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету и IPTV услуге са свим ТВ каналима из понуде, са Open duo пакетима који подразумијевају интегрисану понуду услуга фиксне телефоније и широкопојасног приступа интернету.

У оквиру свих пакета Open duo/trio корисницима је омогућен бесплатан телефонски саобраћај у оквиру фиксне мреже Мтел-а, док је у оквиру пакета Open trio plus корисницима додатно омогућено и 100 минута бесплатног саобраћаја ка другим фиксним мрежама у БиХ, те су повећане брзине приступа интернету у оквиру интегрисаних услуга. Повећање броја корисника Open usluga, као и Flat1 и Flat2 корисника, знатно су утицали на ублажавање тренда пада саобраћаја фиксне телефоније.

У првој половини 2011. године извршено је сегментирање ADSL корисничке базе, при чему је издвојен сегмент пословних корисника и креирани нови пакети за исте. У оквиру ових пакета пословним корисницима додијељене су веће брзине приступа интернету, као и нови бенефити који карактеришу савремено пословање у виду услуга Web/mail hostinga. Овом сегментацијом створени су услови за бандловање и других услуга диференцираних за сегменте пословних и резиденцијалних корисника.

У сегменту резиденцијалних корисника извршена је корекција тарифних пакета, а односи се на повећање брзина на свим пакетима и смањење броја пакета.

У домену осталих интернет услуга треба издвојити реновирану понуду Web hosting услуге, гдје су корисницима омогућени пакети са већим протоком и капацитетима, као и креирање понуде за web hosting услугу (уз филтрирање електронске поште).

Битно је истаћи и увођење пакета са фиксним телефонима за Open кориснике. Све наведене активности су имале за резултат даљи пораст пораст broadband интернет корисника, како у оквиру Open пакета, тако и у виду самосталне ADSL услуге.

Извршене су и корекције цијена услуге директног приступа интернету и изнајмљених линија сходно кретањима на тржишту и јаком утицају конкуренције.

Како би се корисницима интернет услуга Мтела пружали квалитетни сервис, мрежа која их подржава везана је на глобални интернет у три чвора, и то Бања Лука, Бијељина и Пале. Линк из Бања Луке је повезан на „Т-Com“ Хрватска и на оператора „Telija Sonera“ у Бечу, док је линк из Пала повезан, такође, на оператора „Telija Sonera“ (TIER1) у Франкфурту.

2012. година

У циљу унапређења и задржавања лидерске позиције на тржишту мобилне телефоније, а у контексту даљег раста корисничке базе у сегменту postpaid-а у 2012. години комерцијализовани су нови тарифни модели МОЈ МИХ. Ријеч је о персонализованој понуди, која postpaid корисницима Мтел мобилне мреже пружа могућност креирања тарифног пакета по свом личном избору и потребама. Корисник бира количину минута и порука која му највише одговара, а уз то, као опцију, бира бонус за мобилни интернет.

У сегмент пословних корисника у 2012. години комерцијализовани су тарифни модели BEZ LIMITA осмишљени да корисницима пруже несметану комуникацију, могућност неограничених разговора и слања SMS-ова у БиХ на Fair-Use принципу, те коришћења неограниченог мобилног интернета. Такође, у портфолио услуга укључени су и хибридни КОМБИНИЈ Biz тарифни модели (комбинација prepaaid-а и postpaid-а) којима се уз одговарајућу месечну претплату корисницима омогућава да унутар своје пословне групе имају и prepaaid кориснике. Предност овог тарифног модела је увијек исти износ мјесечног рачуна са претплатом одабраног пакета. Уколико корисник има потребу да у току мјесеца потроши више него што му је на располагању, рачун може допунити уобичајеном Мтел FRIEND допуном.

У циљу повећања прихода, обима и фреквенције коришћења услуга мобилног интернета приступило се имплементацији PCRF рјешења (flat fee-use мобилни интернет) за све кориснике мобилне телефоније. Услуге мобилног интернета су првенствено базиране на 3G мобилној мрежи и намијењене корисницима који желе да буду повезани на интернет у сваком тренутку.

Сегмент prepaaid-а карактерише континуална понуда различитих стартних пакета и тарифних опција прилагођених сваком сегменту корисника на основу њиховог понашања, те рекордан број корисника и прихода, упркос динамичном тржишту и дјеловању шест бреднова на подручју БиХ.

Фиксна телефонија

У Босни и Херцеговини на крају 2012. године дјелује поред три доминантна и 13 интерконектованих (алтернативних) оператора. Тржиште је потпуно либерализовано смејрницама, одлукама и правилима Регулаторне агенције за комуникације (РАК) БиХ. У 2012. години у сегмент фиксне телефоније на основу Правила о моделу ребаласа цијена говорних телефонских услуга у БиХ, које обавезује доминантне операторе телекомуникација да цијене својих услуга што више приближе принципу формирања цијена у складу са трошковима пружања услуге, те да у циљу стимулације корисника својих услуга, у оквиру мјесечне претплате, обезбиједи за све претплатнике еквивалент бесплатних минута, кориговане су цијене сходно наведеним правилима и тржишним кретањима.

Интернет и пренос података

С обзиром на инфраструктуралну ограниченост пружања услуга на територији коју обухвата Република Српска, у појединим регијама достигнут је висок степен пенетрације фиксног broadband-а у односу на укупан број активних телефонских линија преко 60%. У

2012. години у резиденцијалном и пословном сегменту, настављен је тренд интезивног раста броја корисника ADSL-а, при чему су изражене миграције корисника ADSL услуге на Open пакете (интегрисане услуге).

Интегрисане услуге

Интегрисане услуге су комерцијализоване с циљем задржавања корисника у сегменту фиксне телефоније. Понуда Open услуге подразумева Open Duo и Open Trio услуге. Корисницима се нуди интерактивна телевизија (додатни садржаји: видеотека и електронски програмски водич), предност бесплатних разговора (у властитој фиксној телефонији са преко 300.000 корисника и могућност позивања по повољнијој цијени пријатељ броја у Мтел мобилној мрежи) и брзог интернета, а све то по цијени фиксне мјесечне претплате. Све ово потврђује добру структурираност портфолиа и разноликост понуде услуга у овом сегменту. Потребно је навести да су у другој половини 2012. године остварени бољи продајни резултати захваљујући увођењу индиректног канала продаје и атрактивном понудом хардвера (LCD TV) свим новим IPTV корисницима. У 2012. години комерцијализовани су open START пакети интегрисаних услуга са нижим цијенама мјесечне претплате, са циљем стицања конкурентске предности на тржишту РС намијењених корисницима са мањом платежном моћи. Понуда ја конципирана, тако да сходно мањој цијени мјесечне претплате корисницима буду омогућени и мањи бенефити по свим услугама - фиксна телефонија, ADSL и IPTV.

Главна тржишта

Фиксна телефонија

На тржишту фиксне телефоније на дан 31.12.2012. године дјелује 16 оператора, од чега су три оператора са „знатном тржишном снагом“ – Мтел, БХ Телеком и ХТ Мостар. Наведени оператори доминирају тржишним учешћем, обимом продаје и оствареним приходима од те врсте услуга, као и бројем запослених. С друге стране, алтернативни оператори своју дјелатност углавном базирају на терминирању међународног саобраћаја, при чему ипак треба нагласити да се профилирао мањи број ових оператора који постепено развијају своју корисничку базу.

Највеће тржишно учешће са аспекта броја корисника на нивоу БиХ има БХ Телеком са 53%. Мтел учествује са 35%, ХТ Мостар са 10%, те алтернативни оператори са 2%.

Стопа пенетрације фиксне телефоније у БиХ, гледано на 100 становника, у 2012. години је износила 22,74%, што је знатно ниже у поређењу са земљама ЕУ. Међутим, уколико је посматрамо у односу на процјењени број домаћинстава у БиХ, стопа пенетрације фиксне телефоније у 2012. години износи 83%, што је на нивоу земаља ЕУ и окружења.

Тржиште фиксне телефоније је од 2008. године у фази опадања, што је општи тренд везан за телекомуникациона тржишта. Процјена је да број број корисника фиксне телефоније у Босни и Херцеговини у 2012. години износи око 920.000, а степен дигитализације је, према подацима куће Cullen International 99,97%, при чему се у току 2013. године очекује потпуна дигитализација мреже.

Мобилна телефонија

Носиоци дозволе за пружање GSM услуга у БиХ су: БХ Телеком, д.д. Сарајево, Мтел а.д. Бања Лука и ХТ, д.о.о. Мостар (Еронет). Процијењено тржишно учешће Мтел-а је на крају 2012. године износило 42,1%, чиме је настављен тренд раста у овом тржишном сегменту. Стопа пенетрације услуга мобилне телефоније, према подацима Регулаторне агенције, се у 2012. години процјењује на 87,25%. Процјена је да је број корисника мобилне телефоније у БиХ за 2012. године износи 3.175.000 што је незнатно више у односу на 2011. годину. Са аспекта структуре корисника, односно учешћа prepaid и postpaid корисника, карактеристично је да је учешће броја postpaid корисника још увијек на релативно ниском нивоу од 15%.

3G услуге на нивоу Босне и Херцеговине у 2012. години су биле у понуди сва три оператора, при чему је тражња за овом врстом услуга још увијек на релативно ниском нивоу, уз стопу пенетрације корисника широкопојасног приступа у мобилној мрежи од 4%, иако у развијеним земљама овај сегмент услуга изразито брзо расте.

Интернет услуге

Крајем 2012. године, у Босни и Херцеговини је дјеловало 78 пружалаца интернет услуга, што је за три оператора мање у односу на претходну годину.

Стопу пенетрације интернет услуга на тржишту БиХ карактерише континуиран раст и износи 57%, при чему као генератор овог раста треба издвојити фиксни широкопојасни приступ, чија је процјењена просјечна стопа раста у периоду од 2007. до 2012. године 42% на годишњем нивоу. Процјењује се да је број корисника услуга фиксног широкопојасног приступа у БиХ за 2012. годину износио око 490.000. То значи да је стопа пенетрације широкопојасног приступа у односу на процјењени број становника у БиХ износила 13%, што је у рангу са земљама у окружењу, а постепено се приближавамо и постојећем нивоу пенетрације у земљама ЕУ. Стопа пенетрације фиксног широкопојасног приступа, у односу на процјењени број домаћинстава у БиХ, у 2012. години је износио 44,3%.

Тржишно учешће Мтел-а на нивоу БиХ у области фиксног широкопојасног приступа се процјењује на 22,3%, односно 59,5% у Републици Српској као релевантном дијелу БиХ тржишта за Мтел, са аспекта пружања ове услуге.

Приступ интернету могуће је остварити у скоро свим градовима у БиХ, с тим да постоји разлика у броју понуђача интернет услуга у истима, који су углавном сконцентрисани у већим градовима, док је у мањим мјестима конкуренција пружалаца интернет услуга у просјеку сведена на два понуђача. Сви пружаоци интернет услуга немају у понуди исту врсту интернет приступа, али карактеристично је сви провајдери у свом портфолиу нуде широкопојасни приступ, што утиче на изразито висок интензитет конкурентских односа.

Broadband тржиште ће и у наредном периоду имати растући карактер, с тим да је све присутнија миграција корисника са ове врсте услуга на тзв. bundle пакете.

Рау ТВ тржиште

Тржиште дистрибуције ТВ програма се налази у фази зрелости и процјењује се да практично свако домаћинство у Босни и Херцеговини посједује ТВ прикључак, при чему је аналогна земаљска радиодифузија примарни извор примања tv сигнала, посебно у руралним срединама.

Према истраживању Регулаторне агенције, највећи број корисника у урбаним срединама телевизијски сигнал прима путем кабловске дистрибуције, 43,3%, односно земаљским путем у руралним срединама 42,9%. Сателитске антене и IPTV учествују са 12% и 9,4% респективно, с тим да треба истаћи да број корисника IPTV услуге констатно расте, што је резултат уласка сва три телеком оператора на ово тржиште.

Конкурентски односи у овоме сегменту су интензивног карактера, како због чињенице да 50 оператора посједује дозволу за дистрибуцију TV програма, тако и због већ поменутог уласка телеком оператора на тржиште аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија.

Очекује се да ће, и поред тренутног застоја у процесу по основу усвојене Стратегије преласка на дигиталну радиодифузију у БиХ од стране Вијећа Министара, у наредних неколико година доћи до потпуног преласка на дигитално емитовање садржаја, према што је већ учињено у највећем броју земаља окружења.

Битан аспект понуде оператора су тзв. bundle услуге, које практично представљају ново тржиште које ће у наредном периоду повећавати учешће у приходима оператора, али и које ће карактерисати интензивни конкурентски односи.

Значај bundle услуга се манифестује кроз чињенице да се ради о растућем сегменту који истовремено представља нови извор раста прихода, али и ефикасан инструмент за задржавање корисника и одбрану постојеће тржишне позиције Мтел-а у сегменту фиксне телефоније и широкопојасног приступа, те изградње имиџа Друштва као оператора који пружа све врсте услуга.

Приказ укупних прихода по дјелатностима у претходне двије године

Укупан приход (КМ)	Остварење 2011	Остварење 2012
Фиксна телефонија	188.074.570	189.949.009
Мобилна телефонија	253.431.061	260.877.661
Интернет	28.060.950	27.021.939
Остали приходи	11.267.444	8.197.370

Напомена: Није могуће извршити географско раздвајање прихода.

Приказ информација о патентима, лиценцама, значајним уговорима или новим производним процесима, који су од битног значаја за профитабилност пословања емитента

Друштво зависи од лиценци добијених од стране Регулаторне агенције за комуникације БиХ. GSM лиценца се односи на посебну Дозволу за пружање GSM услуга на територији БиХ, издату од стране Регулаторне агенције за комуникације БиХ („РАК“) на период од 15 година од дана додјеливања, почевши од 12. октобра 2004. године.

Друга значајна телекомуникациона лиценца се односи на лиценцу за Универзалне мобилне телекомуникационе системе (UMTS лиценца). Наиме, дана 26. марта 2009. године РАК је издао Друштву Дозволу за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (UMTS лиценца) која важи од 1. априла 2009. године до 1. априла 2024. године (15 година). GSM и UMTS лиценце издане на 15 година уредно се отплаћују.

Друштву је Рјешењем Института за интелектуално власништво БиХ признат индивидуални жиг и уписан у регистар жигова код Института за интелектуално власништво БиХ са даном 28.12.2011. годин, под бројем BAZ081235 за знак „Mtel imate пријатеље!“ и са важењем до 28.02.2018. године.

Регулисање тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини је у надлежности Регулаторне агенције за комуникације, а засновано је на Закону о комуникацијама („Службени гласник БиХ“ бр. 31/03, 75/06 и 32/10) и Политици сектора телекомуникација. Савјет министара БиХ је током 2012. године покренуо активности на изради нове Политике сектора телекомуникација у Босни и Херцеговини којом ће се дефинисати правци развоја тржишта телекомуникација за период од 2013. до 2017. године, а чије се усвајање очекује у 2013. години.

Постојећи регулаторни оквир у БиХ се заснива на регулаторном оквиру ЕУ, а карактерише га стално праћење и анализирање тржишта телекомуникација, те доношење потребних регулаторних аката с циљем његовог континуираног развоја, како са аспекта повећања броја услуга, тако и у смислу маркетиншких и техничких иновација.

Тржиште телекомуникација БиХ је либерализовано почетком 2006. године, а крајем 2012. године на овом тржишту дјелују:

- 3 оператора са значајном тржишном снагом (SMP - Significant Market Power оператори); Према Листи оператора са значајном тржишном снагом („Службени гласник БиХ“, бр. 73/12) Мтел а.д. Бања Лука, БХ Телеком д.д. Сарајево и ХТ д.о.о. Мостар су проглашени за операторе са значајном тржишном снагом на тржишту услуга фиксне и мобилне телефоније и изнајмљених линија;
- 13 оператора са Дозволом за пружање фиксних јавних телефонских услуга;
- 68 мрежних оператора;
- 78 интернет сервис провајдера.

Мтел ради у складу са важећим дозволама које му је додијелила РАК БиХ, и то:

- Дозвола за јавног оператора фиксне телефоније од 01.06.2002. године,
- Дозвола за пружање интернет услуга од 01.07.2002. године,
- Дозвола за пружање GSM услуга од 12.10.2004. године,
- Дозвола за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (UMTS) од 26.03.2009. године,
- Дозвола за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија од 16.03.2010. године.

Од децембра 2010. године пружање UMTS услуга је омогућено и на GSM фреквентном опсегу, а Анексом и Дозволе за пружање GSM услуга, који је ступио на снагу 01.06.2012. године, Телекому Српске је омогућено коришћење додатног фреквентног опсега E-GSM (17 канала).

Најзначајније регулаторне активности током 2012. године су:

- Уочавајући потребу за повећањем динамике на телекомуникационом тржишту БиХ, Агенција је у 2012. години, као и у претходним годинама, спровела низ мјера које се односе на измјене и допуне Референтне интерконекцијске понуде за фиксну мрежу (RIP). Најзначајније мјере односе се на смањење цијена стандардних услуга интерконекције. Код транзитирања и терминирања позива у фиксне мреже у

националном саобраћају смањење цијена се креће од 15 до 20%, док пад цијене терминације из фиксне у мобилну мрежу износи 15%. Интерконекцијске цијене вриједје како у односима између SMP и алтернативних оператора, тако и у односима између самих SMP оператора. Крајем 2012. године Телеком Српске има закључене уговоре о интерконекцији на фиксну мрежу са 10 алтернативних оператора. Нове цијене се примјењују од 01.01.2013. године.

- Сва три SMP оператора у Босни и Херцеговини су израдили Референтне интерконекцијске понуде за мобилну мрежу (RIPmob), које су ступиле на снагу крајем првог квартала 2011. године. Овим су створени услови за улазак на тржиште мобилних виртуелних мрежних оператора (MVNO).
- У априлу 2012. године ступила је на снагу Референтна интерконекцијска понуда за директну интерконекцију носилаца дозволе за пружање фиксних јавних телефонских услуга (RIPdim), која дефинише услове под којима наведени оператори у Босни и Херцеговини могу остварити директну интерконекцију на мобилну мрежу SMP оператора.
- У мају 2012. године ступило је на снагу Правило 61/2012 о врстама и начину притужби на јавне телекомуникационе услуге које рјешава Регулаторна агенција за комуникације, којим се прописују врсте и начин рјешавања притужби корисника јавних телекомуникационих услуга у циљу остварења мјера на заштити потрошача.
- У јуну 2012. године ступило је на снагу Правило 62/2012 о преносивости телефонских бројева којим је омогућено коришћење услуге преносивости телефонских бројева свим корисницима телефонских услуга у мобилној мрежи (postpaid i prepaid). Од 01.01.2013. године корисници могу користити ову услугу у мобилној мрежи, док је она на располагању у фиксној мрежи од септембра 2011. године.
- У августу 2012. године измијењена је Референтна понуда за велепродају изнајмљених линија тако да су смањене цијене мјесечне претплате за изнајмљене линије.
- Према Правилу 35/2008 о приступу издвојеној локалној петљи, SMP оператори су израдили Референтне понуде за приступ издвојеној локалној петљи (RUO), које су на снази од јануара 2010. године. На овај начин је дата могућност да нови оператори склопе уговоре о приступу издвојеној локалној петљи и уговоре о колокацији са доминантним операторима. У октобру 2012. године снижене су цијене прикључка и мјесечних накнада за приступ издвојеној локалној петљи у распону од 30% до 45%, зависно од врсте приступа.
- У циљу усклађивања цијена говорних услуга у фиксној телефонији, у децембру 2012. године РАК БиХ је донијела Правило 67/2012 о моделу ребаланса цијена говорних телефонских услуга у БиХ, којим су дефинисане граничне цијене за говорне услуге у фиксној телефонији у наредне три године, чиме је релативни однос цијена појединих услуга усклађен са релативним односом цијена тих услуга у земљама окружења и земљама Европске уније.
- РАК БиХ је донијела Инструкцију о методологији испитивања квалитета јавних телекомуникационих услуга у фиксним мрежама која је објављена у „Сл. гласнику БиХ“, број 25/11 од 04.04.2011. године. У складу са Инструкцијом, Агенцији се достављају шестомјесечни извјештаји о резултатима мјерења квалитета јавних телекомуникационих услуга у фиксној мрежи Мтел-а а.д. Бања Лука почевши од 01.01.2012. године.

- Правилком 54/2011 о анализи тржишта електронских комуникација („Сл. гласник БиХ“, број 85/11) је прописан поступак за утврђивање релевантних тржишта електронских комуникација, методологија анализе релевантних тржишта и поступак проглашења SMP оператора, као и поступак прописивања обавеза SMP операторима на релевантном тржишту.
Упитници за анализу тржишта мобилне телефоније (тржиште 7) попуњени подацима о техничким и економским показатељима степена развоја Мтел-а а.д. Бања Лука се редовно достављају Агенцији и то: за малопродајни сегмент квартално, а за veleпродајни сегмент на годишњем нивоу. Упитници за анализу тржишта 3, 4 и 5 (фиксна телефонија и интернет) који обухватају сегмент малопродаје и veleпродаје, попуњени подацима о техничким и економским показатељима степена развоја Мтел-а а.д. Бања Лука се достављају Агенцији квартално.
- Регулаторна агенција за комуникације је донијела измјене одговарајућих правила, којима су смањени износи годишњих накнада за сљедеће врсте дозвола почевши од 01.01.2012. године:
 - а. Дозвола за пружање GSM услуга за 9%,
 - б. Блок од 100.000 бројева у мобилној мрежи за 4%,
 - в. Дозвола за јавног оператора фиксне телефоније за 11%.

Опис тржишне позиције и обим пословања

Од приватизације 2007. године Друштво биљежи раст прихода, пословања и броја корисника.

- Крајем 2011. године тржишно учешће Друштва у БиХ износи 40,5% на тржишту мобилне телефоније и 36% на подручју фиксне телефоније у БиХ.
- Крајем 2012. године тржишно учешће Друштва у БиХ износи 35% на тржишту мобилне телефоније и 42% на подручју фиксне телефоније у БиХ.

На дан 31. децембар 2011. године Друштво је обезбјеђивало телекомуникационе услуге у фиксној телефонији за 320.131 правна и физичка лица у Републици Српској, као и за 1.377.322 корисника мобилне телефоније на територији БиХ. На дан 31. децембар 2011. године Друштво је пружало услуге за 98.894 корисника ADSL услуга и 23.113 корисника интегрисаних услуга.

На дан 31. децембар 2012. године број корисника фиксне телефоније, правних и физичких лица у Републици Српској је износио 305.230, корисника мобилне телефоније на територији БиХ 1.414.774, а 110.204 корисника ADSL услуга и 41.346 корисника интегрисаних услуга.

КОРИСНИЦИ	2011. година	2012. година
Укупан број корисника фиксне телефонија	320.131	305.230
Укупан број корисника мобилне телефонија	1.377.322	1.414.774
Укупан број ADSL корисника	98.894	110.204
Укупан број корисника интегрисаних услуга	23.113	41.346

ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Структура управљања Мтел-ом а.д. Бања Лука утврђена је Статутом, а дужности, одговорности и овлаштења Управног одбора, Извршног одбора, Генералног директора, Одбора за ревизију и Интерног ревизора су регулиране Законом о привредним друштвима, Статутом Друштва, Пословником о раду Управног одбора, Пословником о раду Извршног одбора, Пословником о раду Одбора за ревизију и Правилником о интерној ревизији Мтел-а а.д. Бања Лука.

Већински власник Мтел-а а.д. Бања Лука са учешћем у капиталу 65,01% је Телеком Србија а.д. Београд.

Мтел а.д. Бања Лука је власник 49% удјела у Друштву за телекомуникације МТЕЛ д.о.о. Подгорица, а Телеком Србија а.д. Београд је власник преосталих 51%.

Мтел а.д. Бања Лука има у потпуном (100%) власништву једно зависно друштво ТТ Инжењеринг д.о.о. Бања Лука са сједиштем у улици V Козарске бригаде број 18. Бања Лука.

НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА

Информације о постојећој дуготрајној материјалној имовини (значајним постројењима, опреми и некретнинама)

У конвертибилним маркама
31. децембар 2012. и 2011. године

	Земљиште	Инфраструктура	Улагања у туђа ОС	Опрема	Основна средства у припреми	Укупно основна средства
Набавна вриједност						
Стање, 1. јануар 2011. године	1.207.645	588.338.548	-	643.044.416	72.956.347	1.305.546.956
Набавке у току године	-	409.107	-	2.268.427	55.115.178	57.792.712
Активирања и преноси	14.686	14.691.442	-	29.767.110	(44.473.238)	-
Пренос на нематеријалну имовину	-	-	-	-	(15.207.545)	(15.207.545)
Расходовања	-	(475.784)	-	(37.118.653)	(436.308)	(38.030.745)
Мањак	-	-	-	(60.377)	-	(60.377)
Продаја	-	-	-	-	(16.370)	(16.370)
Отпис дониране опреме	-	-	-	(290.663)	(1.169.698)	(1.460.361)
Демонтажа опреме	-	(40.530)	-	(673.503)	-	(714.033)
Остало	-	2.693	-	(2.931)	-	(238)
Стање, 31. децембар 2011. године	1.222.331	602.925.476	-	636.933.826	66.768.366	1.307.849.999
Стање, 1. јануар 2012. године	1.222.331	602.925.476	-	636.933.826	66.768.366	1.307.849.999
Набавке у току године	-	335.106	-	2.041.078	41.071.959	43.448.143
Активирања и преноси	15.339	7.570.853	171.140	34.322.492	(42.079.824)	-
Пренос на нематеријалну имовину	-	-	-	-	(4.771.095)	(4.771.095)
Расходовања	-	(5.699.929)	(445.298)	(44.616.409)	(1.302.421)	(52.064.057)
Мањак	-	-	-	(18.248)	(35.176)	(53.424)
Вишак	-	-	-	38.500	2.090	40.590
Демонтажа опреме	-	(19.453)	-	(1.207.117)	120.701	(1.105.869)
Пренос на средства намјењена продаји	-	-	-	(3.417.083)	-	(3.417.083)
Донос са нематеријалних	18.640	-	-	36.049.485	-	36.068.125
Остало	85.629	(2.459.261)	2.781.056	6.227.847	(41.341)	6.593.930
Стање, 31. децембар 2012. године	1.341.939	602.652.792	2.506.898	666.354.371	59.733.259	1.332.589.259
Акумулирана амортизација и губици од умањења вриједности						
Стање, 1. јануар 2011. године	-	328.788.090	-	378.435.754	-	707.223.844
Амортизација за годину	-	26.280.311	-	61.370.903	-	87.651.214
Исправка вриједности средстава пренесених из друге класе	-	-	-	6.024	-	6.024
Расходовања	-	(448.510)	-	(36.453.827)	-	(36.902.337)
Мањак	-	-	-	(53.203)	-	(53.203)
Исправка вриједности дониране опреме	-	-	-	(87.795)	-	(87.795)
Демонтажа опреме	-	(6.585)	-	(739.895)	-	(746.480)
Остало	-	-	-	(355)	-	(355)
Стање, 31. децембар 2011. године	-	354.613.306	-	402.477.606	-	757.090.912
Стање, 1. јануар 2012. године	-	354.613.306	-	402.477.606	-	757.090.912
Амортизација за годину	-	25.605.728	482.338	68.901.525	-	94.989.591
Расходовања	-	(5.679.600)	(338.896)	(43.664.199)	-	(49.682.695)
Мањак	-	-	-	(14.977)	-	(14.977)
Вишак	-	-	-	16.360	-	16.360
Демонтажа опреме	-	(8.674)	-	(1.097.195)	-	(1.105.869)
Пренос на средства намјењена продаји	-	-	-	(3.018.425)	-	(3.018.425)
Донос са нематеријалних	-	-	-	23.880.261	-	23.880.261
Остало	-	(1.319.525)	1.532.882	(1.730.589)	-	(1.517.232)
Стање, 31. децембар 2012. године	-	373.211.235	1.676.324	445.750.367	-	820.637.926
Књиговодствена вриједност						
31. децембар 2012. године	1.341.939	229.441.557	830.574	220.604.004	59.733.259	511.951.333
31. децембар 2011. године	1.222.331	248.312.170	-	234.456.220	66.768.366	550.759.087

Опис свих проблема у вези са заштитом животне средине који би могли да утичу на коришћење материјалне дуготрајне имовине

Друштво је низом акција савјесног одлагања електронског отпада и одговорним односом према природи показало да је спремно да еколошки савјесно послује.

Друштво континуирано спроводи акције за рециклирање коришћених мобилних уређаја, али и акције за прелазак на електронски начин доставе рачуна или информисања, у циљу уштеде папира. Такође, да би се створили услови за оптималан развој најновијих технологија, приликом потављања базних станица Друштво изузетно води рачуна о заштити животне средине. Са становишта животне средине врши се набавка најбоље расположиве опреме. Континуирано се ангажују овлашћене организације, установе и стручњаци на изради студија о утицају електромагнетног зрачења на животну средину. У току 2012. године извршено је 297 мјерења електромагнетног зрачења на локацијама базних станица широм БиХ.

Стална сарадња са Министарством здравља и социјалне заштите РС, Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС, Регулаторном агенцијом за комуникације – СРА, Институтом за заштиту здравља РС, Институтом заштите, екологије и информатике, Републичким здравствено – санитарном инспекцијом, те општинским комуналним полицијама, обезбјеђују досљедно извршавање обавеза на плану заштите животне средине и људи.

Пратећи развој нових технологија, Друштво ће наставити са набавком најсавременијих технолошких рјешења прилагођених важећим еколошким стандардима, с циљем подизања еколошке свијести на највиши ниво.

Мтел не узрокује и не очекује проблеме у вези са заштитом животне средине који би могли да утичу на коришћење материјалне дуготрајне имовине.

ПОСЛОВНИ ФИНАНСИЈСКИ ПРЕГЛЕД

Финансијско стање

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

	31. децембар 2011.	31. децембар 2012.
АКТИВА		
Стална имовина		
Нематеријална улагања	110.301.682	80.070.790
Некретнине и опрема	550.759.087	511.951.333
Улагања у зависна друштва	12.256	6.780
Улагања у придружено друштво	57.939.184	57.939.184
Остала улагања	117.289	116.440
Дугорочна потраживања и кредити	10.068.956	952.463
Одложена пореска средства	647.929	569.628
	<u>729.846.383</u>	<u>651.606.618</u>
Обртна имовина		
Залихе	14.351.885	9.592.371
Купци	41.250.117	44.425.556
Друга потраживања	4.573.268	1.044.884
Депозити и потраживања за кредите	26.155.740	41.695.472
Активна временска разграничења	8.709.415	9.420.568
Готовински еквиваленти и готовина	68.744.860	76.590.257
Имовина намијењена продаји	-	234.700
	<u>163.785.285</u>	<u>183.003.808</u>
Укупна актива	<u>893.631.668</u>	<u>834.610.426</u>
ПАСИВА		
Капитал		
Акцијски капитал	491.383.755	491.383.755
Законске резерве	48.387.781	49.138.376
Нереализовани добици/губици од ХоВ расположивих за продају	1.577	728
Остале резерве	97.791.500	97.791.500
Задржани добитак	57.608.047	56.810.451
	<u>695.172.660</u>	<u>695.124.810</u>
Дугорочне обавезе и резервисања		
Каматоносни кредити и позајмице	62.924.828	32.019.158
Разграничени приходи	2.369.406	1.829.596
Бенефиције за запослене	5.744.282	6.159.866
Резервисања	1.621.806	1.468.396
	<u>72.660.322</u>	<u>41.477.016</u>
Краткорочне обавезе		
Каматоносни кредити и позајмице	43.541.211	21.560.827
Добављачи	31.999.793	27.496.933
Пасивна временска разграничења	19.435.839	24.323.840
Бенефиције за запослене	478.556	482.663
Разграничени приходи	563.846	515.414
Обавезе за дивиденду	24.733.311	17.067.499
Обавезе за порез на добитак	820.893	1.054.947
Остале обавезе	4.225.237	5.506.507
	<u>125.798.686</u>	<u>98.008.600</u>
Укупна пасива	<u>893.631.668</u>	<u>834.610.426</u>

Пословни резултати

ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ

	Година која се завршава 31. децембра 2011.	Година која се завршава 31. децембра 2012.
Приходи од продаје роба и услуга	469.566.581	477.848.610
Остали пословни приходи	11.267.444	8.197.370
Укупно пословни приходи	480.834.025	486.045.980
Трошкови материјала, услуга и робе	(14.608.929)	(15.904.404)
Трошкови запослених	(78.966.545)	(77.074.766)
Трошкови амортизације	(110.123.365)	(110.172.783)
Остали пословни расходи	(157.033.714)	(162.402.931)
Укупно пословни расходи	(360.732.553)	(365.554.884)
Пословни добитак	120.101.472	120.491.096
Финансијски приходи	4.310.233	4.483.735
Финансијски расходи	(4.958.761)	(2.738.649)
Нето финансијски расходи	(648.528)	1.745.086
Добитак прије опорезивања	119.452.944	122.236.182
Порез на добитак	(12.037.059)	(12.272.685)
Нето добитак за период	107.415.885	109.963.497
Остали укупни резултат:		
Нето промјена у фер вриједности имовине расположиве за продају	(974)	(849)
Укупни остали резултат	(974)	(849)
Укупни резултат за период	107.414.911	109.962.648
Зарада по акцији		
- Основна зарада по акцији	0,2186	0,2238

На дан 31. децембар 2011. године Друштво је обезбјеђивало телекомуникационе услуге у фиксној телефонији за 320.131 правна и физичка лица у Републици Српској, као и за 1.377.769 корисника мобилне телефоније на територији Босне и Херцеговине. Такође, на дан 31. децембар 2011. године Друштво је пружало услуге за 141.125 корисника интернет услуга и интегрисане услуге за 23.113 корисника.

У току 2011. године Друштво је остварило укупан приход од 485.144.258 КМ.

Укупни расходи Друштва у 2011. години износили су 365.691.314 КМ.

У току 2011. године остварена је нето добит Друштва од 107.415.885 КМ.

Стопа ЕБИТ је износила 24,98%, док је стопа ЕБИТДА износила 47,88%.

На дан 31. децембар 2012. године Друштво је обезбјеђивало услуге фиксне телефоније за 305.230 корисника и интернет услуге за 152.445 корисника, укључујући интегрисане услуге за 41.346 корисника. Такође, на дан 31. децембар 2012. године Друштво је пружало услуге мобилне телефоније за 1.414.774 корисника.

У току 2012. године Друштво је остварило укупан приход од 490.529.715 КМ.

Укупни расходи Друштва у 2012. години износили су 368.293.533 КМ.

У току 2011. године остварена је нето добит Друштва од 109.963.497 КМ.

Стопа ЕБИТ је износила 24,79%, док је стопа ЕБИТДА износила 47,46%.

Пословни резултати показују да су укупни приходи Друштва у 2012. години виши за 1% у односу на 2011. годину, што је посљедица пораста прихода у оквиру мобилне телефоније, међународног обрачуна и мултимедијалних услуга, док је у оквиру прихода од фиксне телефоније забиљежен пад. У структури прихода од мобилне телефоније највеће учешће има приход од саобраћаја, те приход од претплате у оквиру којих је остварен раст од 9%.

Приходи од интернет услуга у земљи, у износу од 27.021.193 КМ, нижи су за 4% у односу на 2011. годину, а овај пад је углавном резултат преласка ADSL корисника на кориснике *bundle* услуга.

Приходи од међународног обрачуна остварени у износу од 55.628.996 КМ су виши за 6% у односу на 2011. годину, а од наведеног износа се на приходе од међународног обрачуна фиксне телефоније односи 65%, док се на приходе од мобилне телефоније односно роминга, односи 35%.

У 2012. години остварен је раст осталих прихода од телекомуникационих услуга од 49%, са 18.791.851 КМ на 28.053.582 КМ, у оквиру којих је најзначајнији раст остварио приход од интегрисаних услуга са 7.882.219 КМ на 17.295.128 КМ.

Укупно остварени трошкови Друштва у 2012. години виши су за 1% у односу на 2011. годину. У структури пословних трошкова остварених у току 2012. године, посматрано по сегментима, трошкови фиксне телефоније и интернета учествују са 47%, а трошкови мобилне телефоније са 53%.

ИЗВОРИ СРЕДСТАВА

Информације о изворима средстава (дугорочним и краткорочним)

	31. децембар 2011.	31. децембар 2012.
Капитал		
Акцијски капитал	491.383.755	491.383.755
Законске резерве	48.387.781	49.138.376
Нереализовани добици/губици од ХоВ расположивих за продају	1.577	728
Остале резерве	97.791.500	97.791.500
Задржани добитак	57.608.047	56.810.451
	<u>695.172.660</u>	<u>695.124.810</u>
Дугорочне обавезе и резервисања		
Каматоносни кредити и позајмице	62.924.828	32.019.158
Разграничени приходи	2.369.406	1.829.596
Бенефиције за запослене	5.744.282	6.159.866
Резервисања	1.621.806	1.468.396
	<u>72.660.322</u>	<u>41.477.016</u>
Краткорочне обавезе		
Каматоносни кредити и позајмице	43.541.211	21.560.827
Добављачи	31.999.793	27.496.933
Пасивна временска разграничења	19.435.839	24.323.840
Бенефиције за запослене	478.556	482.663
Разграничени приходи	563.846	515.414
Обавезе за дивиденду	24.733.311	17.067.499
Обавезе за порез на добитак	820.893	1.054.947
Остале обавезе	4.225.237	5.506.507
	<u>125.798.686</u>	<u>98.008.600</u>
Укупна пасива	<u>893.631.668</u>	<u>834.610.426</u>

Објашњење најзначајнијих износа и извора средстава, као и опис новчаног тока

Остале резерве - резерве по основу инвестиционе обавезе

Остале резерве на дан 31. децембар 2012. године у износу од 97.791.500 Конвертибилних марака цјелокупно се односе на резерве формиране у току 2008. године, и то на основу уплаћене инвестиционе обавезе већинског власника („Телеком Србија“ а.д. Београд), као купца већинског пакета акција Друштва. Уговором о продаји и куповини акција Друштва од 19. јануара 2007. године, купац („Телеком Србија“ а.д. Београд) се обавезао да ће у року од једне године након дана затварања трансакције (18. септембар 2007. године) извршити инвестиционо улагање (у новцу или стварима) у Друштво у износу који је једнак или већи од 50.000.000 EUR (накнадно, рок за инвестициону обавезу је продужен за додатних шест мјесеци, односно до 18. децембра 2008. године). Већински власник је извршио наведену уплату цјелокупно у новцу у предвиђеном року, а Друштво је наведене уплате у укупном износу од 97.791.500 Конвертибилних марака евидентирало као остале резерве.

Финансијске обавезе

Финансијске обавезе обухватају дугорочне обавезе (дугорочне кредите и остале дугорочне обавезе), краткорочне обавезе из пословања и остале обавезе.

Финансијске обавезе се иницијално признају по фер вриједности умањеној за трошкове који се директно могу приписати трансакцији. Након почетног признавања финансијске обавезе се мјере у износу по коме је обавеза почетно призната умањена за отплате главнице, увећана за износе капитализованих камата и умањена за било који отпис одобрен од стране повјериоца. Финансијске обавезе су исказане по амортизованој вриједности коришћењем ефективне каматне стопе. Обавезе по основу камата на финансијске обавезе се евидентирају на терет финансијских расхода у периоду на који се односе и приказују у оквиру осталих краткорочних обавеза.

Финансијска обавеза престаје да се признаје када Друштво испуни обавезу или када је обавеза плаћања предвиђена уговором укинута или истекла.

Каматносни кредити и позајмице

	У конвертибилним маркама	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
а) Дугорочни кредити:		
- Новчани	-	650.442
- Кредити за набавке опреме	37.533.348	71.339.478
	37.533.348	71.989.920
б) Остале дугорочне обавезе	16.046.637	34.476.119
<i>Укупно дугорочне обавезе</i>	53.579.985	106.466.039
Минус: Текуће доспијеће дугорочних обавеза:		
- дугорочни кредити	(16.495.641)	(25.111.729)
- остале дугорочне обавезе	(5.065.186)	(18.429.482)
	(21.560.827)	(43.541.211)
	32.019.158	62.924.828

а) Дугорочни кредити

	Текуће доспијеће		Дугорочни дио	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
<i>Новчани кредити – по амортизованом трошку:</i>				
Министарство финансија РС (ЕБРД, кредит број 676)	-	650.442	-	-
	-	650.442	-	-
<i>Робни кредити - по амортизованом трошку:</i>				
Nokia Siemens Networks Finance B.V Холандија	7.428.303	10.894.321	10.142.694	31.435.082
Huawei Technologies Co. Ltd. Shenzhen, Народна Република Кина	-	3.215.182	-	-
Huawei International PTE Ltd. Сингапур	2.137.796	1.775.606	3.541.857	2.018.551
China Development bank, Shenzhen, Народна Република Кина	-	1.972.310	-	-
Commerzbank AG, Hamburg Branch, Њемачка	2.150.389	2.150.386	2.150.377	4.300.755
Alcatel – Lucent, Bell, Антверпен, Белгија	949.226	1.898.452	-	949.226
Alcatel – Lucent International, Париз, Француска	1.068.332	-	1.297.306	2.560.468
Intracom Telecom d.o.o. Београд, Србија	2.761.595	2.555.030	558.042	2.203.552
Влада Краљевине Шпаније	-	-	3.347.432	3.410.557
	16.495.641	24.461.287	21.037.708	46.878.191
	16.495.641	25.111.729	21.037.708	46.878.191

б) Остале дугорочне обавезе

	Текуће доспијеће		Дугорочни дио	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
<i>По амортизованом трошку:</i>				
- Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине:				
а) за GSM лиценцу	-	13.631.415	-	-
б) за UMTS лиценцу	5.065.186	4.798.067	10.981.450	16.046.637
	5.065.186	18.429.482	10.981.450	16.046.637

Добављачи

	У конвертибилним маркама	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
Добављачи:		
- повезана правна лица	3.892.987	2.724.229
- у земљи	13.143.485	15.704.915
- у иностранству	9.496.254	12.116.607
- за нефактурисане инвестиције и услуге	964.207	1.454.042
	27.496.933	31.999.793

Остале обавезе

	У конвертибилним маркама	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
Примљени аванси и пренаплате од купаца	1.434.019	1.113.091
Обавезе за погрешне уплате купаца	21.672	39.754
Обавезе по основу РТВ таксе	80.725	96.599
Обавезе за накнаду за шуме	177.283	182.978
Обавезе за порезе, царине и дажбине на терет трошкова	367.348	194.707
Обавезе по основу камата	306.227	496.106
Обавезе по основу спонзорстава и помоћи из добитка	56.497	56.497
Обавезе за порез на додату вриједност	3.014.376	2.002.881
Обавезе према запосленима	13.466	4.954
Друге обавезе	34.894	37.670
	5.506.507	4.225.237

Опис новчаног тока

Друштво је у 2012. години остварило значајан позитиван ток из оперативних активности од 226.637.006 КМ, који највећим дијелом потиче из позиција које су формирале резултат Друштва - прихода од продаје и расхода.

Нето одлив готовине из инвестиционих активности у износу од 42.941.276 КМ указује на интензивна улагања, највећим дијелом у опрему и то у износу од 40.287.185 КМ.

У оквиру активности финансирања, највећи одливи су по основу исплаћених дивиденди и привремених дивиденди, у износу од 178.850.333 КМ.

Нето готовински ток је позитиван. Друштво је у посматраним годинама 2011. и 2012. показало изузетну способност да поднесе интензивне инвестиционе активности захваљујући способности да генерише готовину из пословних активности.

Информације о бонитету и структури финансирања Друштва

Друштво својом имовином и обавезама управља на начин који му обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава све своје обавезе.

Друштво располаже довољним износом високо ликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга који омогућава да своје обавезе измирује у року доспјећа.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Друштво је усвојило финансијске политике којима је дефинисана дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке одређених добара/услуга. Ова дисперзија је обезбијеђена утврђивањем лимита до којих поједина лица или органи у Друштву одлучују о некој набавци.

Друштво до датума објављивања Проспекта није имало блокаду пословних рачуна.

Финансијски показатељи:

Показатељи задужености Друштва са стањем на крају периода били су сљедећи:

	У конвертибилним маркама	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
Задуженост (а)	53.579.985	106.466.039
Готовина и готовински еквиваленти	(76.590.257)	(68.744.860)
<i>Нето задуженост</i>	<u>(23.010.272)</u>	<u>37.721.179</u>
Капитал (б)	<u>695.124.810</u>	<u>695.172.660</u>
<i>Рацио укупног дуговања према капиталу</i>	<u>-</u>	<u>5,43%</u>

(а) Задуженост се односи на дугорочне обавезе и краткорочне кредите, као и текућа доспјећа дугорочних обавеза.

(б) Капитал укључује акцијски капитал, резерве и нераспоређени добитак.

Показатељи профитабилности на крају године били су сљедећи:

	2012. година	2011. година
Профитабилност пословања - ROA (у %)	12,73%	11,92%
Профитабилност капитала - ROE (у %)	15,82%	15,49%

У структури финансирања највеће учешће имају сопствени извори са 83,29%.

Не постоје ограничења коришћења капиталних средстава која су значајно утицала или би могла да утичу на пословање Друштва.

ИСТРАЖИВАЊА И РАЗВОЈ, ПАТЕНТИ И ЛИЦЕНЦЕ

Мтел а.д. Бања Лука нема интерно развијен програм истраживања и развоја.

ТРЕНДОВИ

Тржиште телекомуникација у Босни и Херцеговини је неминовно под утицајем општих прилика у земљи, али га ипак карактеришу пропульзивност, динамичност и интензитет тржишних односа.

Према подацима Централне банке БиХ, процијењена вриједност тржишта телекомуникација за 2011. годину износи 1.3 милијарде КМ. Тржиште телекомуникација учествује у оствареном ВДР-у Босне и Херцеговине са сса. 5%, уз процјену да није дошло до промјена ни у 2012. години.

Генерално посматрано, тржиште фиксне телефоније исказује карактеристике тржишта које је са аспекта животног циклуса ушло у фазу опадања, што је општи тренд везан за телекомуникациона тржишта, независно од њихове географске позиције, проузрокован превасходно супститутивним односом мобилне и фиксне телефоније. Истовремено тржиште преноса података у фиксој мрежи је у експанзији, са посебним акцентом на раст сегмента broadband услуга, мада је и даље евидентан недостатак одговарајуће перцепције значаја ове врсте услуга од стране становништва и правних лица у свакодневном дјеловању. Посебно треба истаћи улазак доминантних оператора на тржиште дистрибуције програмског садржаја, што је значајно усложнило досадашње тржишне односе у овоме сегменту, те утицало на реструктурирање тржишног стања, али и прерасподјелу тржишног учешћа у корист доминантних оператора. Тржиште мобилне телефоније у БиХ је ушло у фазу зрелости, уколико исто посматрамо са аспекта животног циклуса, међутим исто ће, односно поједине услуге мобилне телефоније, посебно наглашавајући сегмент преноса података, који је у фази увођења на тржиште, и у наредном периоду представљати фактор даљег раста и развоја појединих пружаоца услуга, као и извор нових прихода.

За 2011. годину карактеристичан је завршетак реализације услуге преносивости бројева у фиксној телефонској мрежи у БиХ, док је имплементацију услуге преносивости телефонских бројева у мобилној телефонској мрежи (prepaid, postpaid) почела од 1.1.2013. године. Оператори са значајном тржишном снагом (БХ Телецом, ХТ Мостар и Мтел а.д. Бања Лука) на тржишту мобилне телефоније су објавили своје RIPmob документе. Ради се о референтним интерконецијским понудама за интерконецију и приступ носилаца дозвола за пружање јавних мобилних телефонских услуга на мобилне мреже оператора са значајном тржишном снагом. Након уласка на тржиште нових виртуалних оператора очекује се повећање броја услуга на тржишту мобилне телефоније БиХ.

Агенција је покренула и одређене активности на припреми режима генералне ауторизације, који подразумијева прелазак са досадашњег система лиценцирања на потпуно нови концепт.

Крајем децембра 2011. године, Регулаторна агенција за комуникације постала је пуноправни партнер у оквиру регионалног пројекта SEE Digi.TV, који се реализује под окриљем Транснационалног програма сарадње Југоисточне Европе за период 2007.–2013, а финансира из ЕУ фондова. Поред Босне и Херцеговине, у пројекту учествују

сљедеће земље: Словенија, Италија, Аустрија, Мађарска, Хрватска, Србија, Црна Гора, Македонија и Албанија.

Циљ SEE Digi.TV пројекта је усклађивање правног, економског и техничког аспекта процеса преласка на дигитално емитовање, као и оквира који треба да обезбиједи хармонизован процес дигитализације у региону. Осим тога, посебан циљ пројекта је ефикасно информисање потрошача у свим релевантним областима овог процеса, те заштита њихових интереса у процесу дигитализације.

Остварени приход на тржишту телекомуникација БиХ у 2012. години је износио 1.40 милијарди КМ, уз просјечну стопу раста од 2% у периоду 2007 – 2012. година.

Структура остварених прихода на ТК тржишту континуирано се мијења у корист услуга мобилне телефоније и преноса података у фиксној и мобилној мрежи. Приход од услуга мобилне телефоније у 2011. години износио је 740 милиона КМ, односно 53% у укупно процијењеним приходима тржишта.

Укупна потрошњу становништва за телекомуникационе услуге на годишњем нивоу за БиХ је и даље нижа у односу на окружење и износи око 350 КМ. У Хрватској је приход телекомуникационих услуга per capita 784.7 КМ, Словенији око 1.200 КМ, док је у Србији 422.25 КМ.

Фиксна телефонија

Тржиште фиксне телефоније од 2008. године исказује карактеристике тржишта које је са аспекта животног циклуса ушло у фазу опадања, што је општи тренд везан за телекомуникациона тржишта, независно од њихове географске позиције, проузрокован преваходно супститутивним односом мобилне и фиксне телефоније.

Број претплатника фиксне телефоније доминантних оператора у БиХ је на дан 31.12.2012. године износио 886 хиљада, при чему је стопа раста у односу на 2011. годину износила - 3%. Наведену стопу раста опредјељује динамика сегмента резиденцијалних претплатника, будући да чине 86% од укупног броја претплатничке базе.

Стопа пенетрације фиксне телефоније Босни и Херцеговини је, према подацима Регулаторне агенције, на крају 2012. године износила 23,07%.

Наведена стопа пенетрације фиксне телефоније у БиХ је знатно нижа у поређењу са земљама ЕУ, гдје просјечна стопа пенетрације износи око 40,9%. Стопа пенетрације фиксне телефоније и у земљама Европе има падајући тренд.

Међутим, уколико исту посматрамо у односу на процијењени број домаћинстава у Босни и Херцеговини (процјена 1.055.650), стопа пенетрације фиксне телефоније на нивоу БиХ у 2012. износи 83,94%, што је на нивоу пенетрације у земљама ЕУ и окружења.

Удио алтернативних оператора на тржишту фиксне телефоније у БиХ, гледано по оствареним приходима као и оствареном саобраћају, је и даље доста низак, и износи око 4%.

За 2011. годину карактеристичан је почетак примјене услуге преносивости бројева у фиксној телефонској мрежи БиХ, тачније од 01.09.2011. године, те наставак стварања предуслова за имплементацију услуге преносивости телефонских бројева у мобилној телефонској мрежи у БиХ. Број пренесених бројева у фиксној телефонској мрежи је на дан 31.12.2011. године износио 1042.

Степен дигитализације у Босни и Херцеговини је према Cullen International у 2011. износио 99,97%, док према ТК индикаторима објављеним од стране РАК-а, иста износи 95%. ТС је на дан 31.12.2011. године имао степен дигитализације 99,9%.

Мобилна телефонија

Према подацима Регулаторне агенције за комуникације, стопа пенетрације мобилне телефоније је на дан 31.12.2012. године износила 87,25%, што је испод тренутних вриједности у земљама ЕУ и окружења.

Стопа раста тржишта мобилне телефоније је према презентованим резултатима од стране Регулаторне агенције у 2012. години била позитивна и износила је +6%. Број корисника мобилне телефоније у Босни и Херцеговини је на дан 31.12.2012. године износио 3.352.331. Кумулативна стопа раста корисника мобилне телефоније за период 2010–2012. година износила је 5%.

Посматрано у односу на поједине земље окружења, Босна и Херцеговина, после Србије и Хрватске има највећи број корисника, при чему треба нагласити да је исти превасходно одређен бројем становника исте.

Након 2008. године, долази до успоравања пораста стопе раста претплатника мобилне телефоније како у БиХ тако и у земљама окружења. То указује на чињеницу да је тржиште мобилне телефоније у БиХ ушло у фазу зрелости.

Са аспекта структуре претплатника, односно учешћа препаид и постпаид корисника, исто је у 2012. години износило 20,72%, при чему је исто, посматрано у односу на земље окружења и земље ЕУ, још увијек је на релативно ниском нивоу. Према подацима Cullen International, наведено учешће *postpaid* корисника у Хрватској износи 38,9%, Србији 36%, те Македонији 37,31%.

Остварени приход од услуга мобилне телефоније на тржишту БиХ је у 2011. години износио 743 милиона КМ, што је у односу на 2011. годину више за 8,6%.

Према наведеном укупном приходу, те укупном броју корисника мобилне телефоније, укупан *ARPU* (*blended ARPU*, *postpaid+prepaid*) у овоме сегменту у 2011. години је износио 19 КМ.

Према последњим расположивим подацима Informa Telecoms & Media из септембра 2011, *ARPU* мобилне телефоније у БиХ налази се у врху земаља источне Европе, али и даље значајно испод просјека у западним земљама.

Према подацима Регулаторне агенције за комуникације, степен покривености становништва GSM мрежом у 2012. години је износио 99%, односно 3G мрежом 70%.

У току 2012. године БХ Телеком, Мтел и ХТ Мостар су, у складу са обавезама прописаним Дозволом за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникацијским системима (у даљем тексту: UMTS дозвола), наставили активности на развоју UMTS мрежа у Босни и Херцеговини.

Постојеће UMTS мреже покривају становништва Босне и Херцеговине у проценту већем од 50%, што се углавном односи на покривање великих урбаних средина, туристичких центара и значајнијих путних праваца.

Мтел је на дан 31.12.2012. године имао 181 инсталирану 3G базну станицу. Покривеност становништва GSM, односно UMTS мрежом Мтел-а износила је 99% односно 63%, док је покривеност територије износила 86,5% односно 8,7%. Покривеност путних праваца је 13,83%. Укупан број инсталираних базних станица код БХ Телекома износи 43 на 900/1800 MHz и 155 на 1800 MHz. Покривеност становништва за ХТ Мостар на дан 31.12.2011. године је износила 52,71%. ХТ Мостар је на дан 31.12.2011. године, имао 140 инсталираних 3G базних станица.

Интернет услуге

У 2012. години забиљежен је раст броја корисника Интернет услуга у БиХ, и процјењује се на 2.189.940, што чини 55% у односу на процијењени број становника у БиХ.

Стопу пенетрације корисника Интернет услуга на тржишту БиХ карактерише континуиран раст. У 2012. иста је достигла вриједност од 57% у односу на број домаћинстава.

Када је ријеч о врсти приступа Интернету, на тржишту БиХ присутни су dial-up (путем аналогног и ISDN модема) приступ, те широкопојасни (broadband) приступ. Статистика показује да је у 2012. године, доминантна врста Интернет приступа био xDSL, чији број претплатника чини 59% од укупног броја Интернет претплатника у БиХ.

Због превазиђених карактеристика, dial-up тржиште је у фази стагнације и гашења, док се тржиште широкопојасних услуга налази у фази раста.

Треба напоменути да је присутан тренд преласка на тзв. bundle (везане) пакете, тако да укупан број претплатника Интернет, који нису укључени у неки bundle пакет, биљежи пад.

Кумулативна стопа раста broadband претплатника у периоду 2007–2012. година износила је +45%.

У току 2012. године дошло је до значајног унапређења понуде услуга преноса података, прије свега код пружања ADSL услуга, што се огледа кроз повећање приступних брзина, увођење нових пакета намјењених различитим категоријама корисника, те снижењу цијена за постојеће пакете. Такође, оператори су проширили понуду интегрисаних, тзв. bundle, услуга.

У 2012. години, за претплатнике БиХ, најинтересантнији су били пакети оператора који су везали Интернет и фиксну телефонију, а затим они са везаним Интернетом, фиксном телефонијом и TV.

Приступ Интернету могуће је остварити у готово свим градовима у Босни и Херцеговини. Разлика се уочава у броју понуђача Интернет услуга, који су углавном концентрисани у већим градовима, док је у мањим мјестима конкуренција пружалаца Интернет услуга у просјеку сведена на два понуђача услуга. Сви пружаоци Интернет услуга немају у понуди исту врсту Интернет приступа, али карактеристично је за већину провајдера да, поред dial-up приступа, нуде и барем један од облика широкопојасног повезивања на Интернет. Генерално, и у већим и мањим БиХ градовима примјетан је тренд опадања укупног броја dial-up претплатника, док је истовремено евидентиран пораст броја претплатника широкопојасног приступа Интернету.

Pay TV тржиште

Број домаћинстава са TV прикључком износи 1.17 милиона. У структури наведеног броја прикључака и даље доминира земаљска аналогна телевизија са 47%, те KDS са 26%.

Према подацима истраживања Informa Telecoms & Media, у БиХ је до краја 2011. године било 726.400 корисника PayTV услуга. KDS доминира TV тржиштем БиХ, слиједе DTH и IPTV услуге.

Број корисника KDS у БиХ је на крају 2011. године износио 410.000, док је број корисника SAT TV износио 260.000. Број претплатника IPTV услуга износио је 56.400.

Односно, ако искључиво посматрамо Pay TV услуге, процјена је да је број корисника ових услуга у 2012. години порастао за 5% у односу на 2011. годину, при чему је битно нагласити пораст IPTV корисника за 78%, чиме се учешће ове врсте корисника повећало са 8% на 13%. Такође, процјењује се да је дошло до пада броја корисника DTH/SMATV за 5%, те раста броја корисника кабловске телевизије за 1%.

Упркос настојању и препоруци ЕУ да се закључно са 2012. годином осигура прелазак на земаљску дигиталну ТВ (у даљњем тексту: DTV) како би се ослободио RF спектар и осигурала тзв. „дигитална дивиденда“ за додатне ТВ садржаје те нове информационе и комуникационе услуге, током 2011. године једино је још Чешка довршила прелазак са аналогне на DTV. Већина преосталих земаља ЕУ које до сада нису искључиле аналогну земаљску ТВ планирају то учинити током 2012. године. Мађарска и неке земље југоисточне Европе, нпр. Македонија, Босна и Херцеговина, помјериле су процјену о датуму гашења аналогне ТВ иза 2012. године.

GE-06 је одредио 17. јуни 2015. године као крај прелазног периода. Послије овог датума, све администрације могу слободно користити све фреквенције које су им додијељене у GE – 06 плану за дигиталне сервисе. Након овог датума, аналогно емитовање се неће штитити.

Европске земље које су раније започеле с увођењем DTV, попут Аустрије, Финске, Хрватске, Италије, Њемачке, УК, Шведске и других, уз DVB-T стандард преноса DTV-а одлучиле су се за коришћење MPEG 2 стандарда кодирања видео садржаја, док су земље које су донијеле одлуке о каснијем почетку увођења DTV-а одабрале MPEG 4 стандард.

Број оператора на тржишту фиксне телефоније на дан 31.12.2012. године износио је 16, од чега су 3 оператора са „значајном тржишном снагом“, Мтел а.д. Бања Лука, БХ Телеком и ХТ Мостар, а на основу члана 40. став 1, члана 14. став 2, Закона о комуникацијама („Службени гласник БиХ“, број 31/03)

Наведени оператори доминирају тржишним учешћем, обимом продаје и оствареним приходима по том основу, као и бројем запослених, те спадају у категорију великих предузећа.

С друге стране, алтернативни оператори своју дјелатност углавном фокусирају на тзв. терминирање саобраћаја, и углавном без интенције креирања сопствене базе претплатника (укупан број претплатника алтернативних оператора на 30.06.2012. године је износио 17,790), те на основу обима продаје и прихода који остварују по том основу, као и броја запослених спадају у категорију малих друштава (запошљавају мање од 50 запослених и остварују годишњи приход мањи од 2 милиона).

Неколико провајдера са аспекта остварених прихода спада у категорију средњих друштава. Између три доминантна оператора не постоји директан конкурентски однос, али је са аспекта перцепције корисника у контексту услуга, њиховог квалитета и цијена, коју ови оператори пружају својим корисницима и по том основу имица појединих оператора, иста више него присутна. Узимајући наведено у обзир, те утицај и значај доминантних оператора на тржишна кретања, као и на дјеловање алтернативних оператора, превасходно на основама инфраструктурне зависности, тржишно стање у сегменту фиксне телефоније се може окарактерисати као олигопол.

На тржишту мобилне телефоније БиХ дјелују 3 лиценцирана оператора мобилне телефоније значајне тржишне снаге, Мтел а.д. Бања Лука, БХ Телеком и ХТ Мостар. Имајући у виду њихове раније наведене карактеристике, сви спадају у категорију великих друштава. У складу с тим, тржишно стање према врсти конкуренције се може окарактерисати као олигопол.

У септембру 2011. године на тржиште је изашао четврти оператор *Haloo*, мобилни оператор prepaid услуга. *Haloo* је заправо нови бренд ХТ ЕРОНЕТ-а, са понудом мобилног саобраћаја по ниским цијенама. У јуну 2012, на тржиште БиХ је ступио IZI mobil д.о.о Сарајево, сервис провајдер услуга мобилне телефоније, који послује у сарадњи са Мтел-ом. Члан је групације IZI mobil Словенија. У јулу се појавио шести мобилни оператор prepaid услуга. Ради се о новом бренду БХ Телеком-а ”Нарру”, који дјелује у сегменту “low cost”, оператора са понудом мобилног саобраћаја по ниским цијенама.

Број правних лица којима је додијељена дозвола за пружање Интернет услуга у Босни и Херцеговини, закључно са 31.12.2012, износи 77, при чему већина спада у категорију малих друштава, изузев неколико Интернет сервис провајдера (ISP), који дјелују на подручју Сарајева и Бања Луке (BLIC, Logosoft, Europronet), који спадају у категорију средњих друштава, те већ споменуте три кључне телекомуникационе компаније. Међутим, тржишно стање је знатно другачијег карактера у односу на тржишта фиксне и мобилне телефоније, прије свега захваљујући чињеници да алтернативни оператори не зависе од инфраструктуре доминантних оператора у контексту пружања услуге крајњим корисницима, а сходно различитим технологијама приступа Интернету, са посебним акцентом на wireless услуге и кабловски приступ Интернету. У складу с тим стање на тржишту Интернет услуга се може окарактерисати као монополистичка конкуренција.

Слично стање је и на тржишту PayTV услуга, сходно великом броју оператора, односно чињеници да је 43 оператора лиценцирано за дистрибуцију радио- телевизијског програма.

Покретачке снаге дјелатности

Кључне покретачке снаге телекомуникационог тржишта у БиХ:

- Значај ICT-а са аспекта друштвеног и привредног развоја, те развој позитивне перцепције појединаца и друштава у овоме контексту
- Глобални трендови у контексту иновација и технолошког развоја, те брз трансфер нових технологија са развијених тржишта и дифузија технолошког know-how-а
- Тренд снижења цијена опреме и капацитета на свјетском тржишту
- Иновације у маркетингу, са посебним акцентом на растућу употребу директног маркетинга у структури промотивног микса, а на основама примјене ICT-а.

Критични фактори успјеха

Идентификовани критични фактори успјеха су:

- технолошко лидерство и власништво над технологијом
- know-how
- квалитет услуга
- висок степен иновативности
- адекватна цјеновна политика и политика развоја услуга
- висок степен искоришћености капацитета
- посједовање оговарајућег информационог система, односно billing система и на тим основама развој цустомер care-а
- Customer Care
- адекватно управљање брендом
- ширина услужних линија и могућност њихове интеграције и конвергенције
- способност увођења нових услуга заснованих на технолошким иновацијама, односно трансфер технологије
- оперативна ефикасност
- развијени канали дистрибуције.

УПРАВЉАЊЕ ДРУШТВОМ

Чланови Управног одбора су:	Имена Друштава у којима је члан управних, руководећих или надзорних органа, било када у претходних пет година
– Предраг Ћулибрк, председник, – Драган Ђурђевић, члан, – Александар Јовичић, члан, – Дејан Царевић, члан, – Драшко Марковић, члан, – Славко Митровић, члан, – Ненад Томовић, члан.	
	Друштво за управљање инвестиционим фондovima Zepter Invest A.D.; ЗТЦ Бања Врућица а.д. Теслић; ТП Матекс а.д.Бања Лука; Стандард Прњавор а.д. Био је члан Управног одбора Меридијан а.д. Бања Лука; члан Надзорног одбора Крајинапетрол а.д. и Палас а.д. Бања Лука
Чланови Одбора за ревизију су:	
– Vladislava Argyrakis, председница, – Милан Симић, члан, – Дарко Лакић, члан.	Сана Елвис Сводна а.д. Нови Град
Генерални директор је: мр Горан Влаовић	
Извршни одбор чине: – Генерални директор и председник Извршног одбора мр Горан Влаовић, – Извршни директор за финансије Јасмина Лопичић, – Извршни директор за технику Звонко Алашевић, – Извршни директор за корпоративне послове Марко Лопичић, – Извршни директор за маркетинг и продају Ђорђе Мишић.	

За напријед наведена лица није било пресуда за кривична дјела против привреде у посљедњих пет година. Такође, није било поступака стечаја и ликвидације у вези са којима су горе наведена лица била повезана обављајући наведене функције у неком друштву, у посљедњих пет година. Не постоје службене оптужбе или санкције од стране правосудних или регулаторних органа (укључујући одређена струковна тијела) према напријед наведеним лицима, нити им је судском одлуком искључен или забрањен рад у напријед наведеним органима Друштва.

Напријед наведена лица нису у сукобу интереса у погледу њихових личних интереса и њихових обавеза и дужности према Мтел-у а.д. Бања Лука.

ЛИЧНА ПРИМАЊА И ПОГОДНОСТИ

	31. децембар	
	2012.	2011.
Трошкови бруто зарада кључног руководећег особља, чланова Управног, Надзорног одбора и Одбора за ревизију	802.937	830.999

Предсједнику Извршног одбора, који обавља и функцију Генералног директора је у току посљедњег обрачунског периода који се односи на 2012. годину исплаћена накнада за непуних 9 мјесеци у износу од 86.056,42 КМ, а члановима Извршног одбора за свих 12 мјесеци у износу од по 70.409,88 КМ, уз припадајуће накнаде за порезе и доприносе.

У складу са Политиком накнада и награда члановима Управног одбора, предсједнику Управног одбора за рад у току посљедњег годишњег обрачунског периода је исплаћена накнада за непуних 9 мјесеци у износу од 23.855,80 КМ, а члановима Управног одбора у износу од по 28.082,40 КМ, уз припадајуће накнаде за порезе и доприносе.

У складу са Одлуком Скупштине акционара предсједнику Одбора за ревизију за рад у току посљедњег годишњег обрачунског периода је исплаћена накнада у износу од 20.882,40 КМ, а члановима Одбора за ревизију у износу од по 17.899,20 КМ, уз припадајуће накнаде за порезе и доприносе.

Друштво нити његова повезана друштва не издвајају средства у сврху остваривања права на накнаду у случају пензионисања или сличних погодности.

ПРАКСА УПРАВЕ

	истек актуелног мандата	временски период током ког лице обавља функцију
Управни одбор		
Предраг Ђулибрк, предсједник <i>(функцију предсједника Управног одбора до мјесеца септембра 2012. године је обављао Бранко Радујко)</i>	06.12.2015. године	од 06.12.2012. године
Драган Ђурђевић, члан	14.06.2014. године	од 19.05.2007. године
Александар Јовичић, члан <i>(функцију члана Управног одбора до мјесеца октобра 2012. године је обављао Владимир Лучић)</i>	06.12.2015. године	од 06.12.2012. године
Дејан Царевић, члан <i>(функцију члана Управног одбора до мјесеца априла 2013. године је обављала Александра Судар Петровић)</i>	19.04.2016. године	од 19.04.2013. године
Драшко Марковић, члан <i>(функцију члана Управног одбора до мјесеца априла 2013. године је обављала Драгана Миленковић)</i>	19.04.2016. године	од 19.04.2013. године
Славко Митровић, члан	14.06.2014. године	од 19.05.2007. године
Ненад Томовић, члан	14.06.2014. године	од 14.06.2011. године
Одбор за ревизију		
Vladislava Argyrakis, предсједница	14.06.2014. године	од 14.06.2011. године
Милан Симић, члан	14.06.2014. године	од 14.06.2011. године
Дарко Лакић, члан	14.06.2014. године	од 14.06.2011. године
Извршни одбор		
мр Горан Влаовић, Генерални директор и предсједник Извршног одбора <i>(функцију Генералног директора и предсједника Извршног одбора до мјесеца септембра 2012. године је обављао Предраг Ђулибрк, док је посљедња три мјесеца 2012. године Друштво пословало без лица које обавља наведене функције)</i>	10.01.2016. године	од 10.01.2013. године
Звонко Алашевић, Извршни директор за технику, члан <i>(функцију Извршног директора и члана Извршног одбора до мјесеца фебруара 2013. године је обављао Игор Бабић)</i>	28.02.2016. године	од 28.02.2013. године
Јасмина Лопичић, Извршни директор за финансије	19.07.2014. године	од 18.06.2007. године
Марко Лопичић, Извршни директор за корпоративне послове	19.07.2014. године	од 18.06.2007. године
Ђорђе Мишић, Извршни директор за маркетинг и продају <i>(функцију Извршног директора и члана Извршног одбора до мјесеца фебруара 2013. године је обављао Миленко Цвијановић)</i>	14.06.2016. године	од 14.06.2013. године

Друштво нема закључене уговоре о дјелу са члановима управних, руководећих и надзорних органа, па самим тим ни оне који предвиђају погодности по раскиду радног односа.

Комисија за накнаде

Управни одбор је Одлуком коју је донио 19.07.2011. године именовао Комисију за накнаде, у саставу:

1. Дијана Савановић, дипломирани правник, предсједник
2. Дијана Јованић, дипломирани економиста, члан
3. Иванка Ивановић, дипломирани правник, члан.

Комисију за накнаде чине запослени у Друштву чије стручне и моралне вриједности обезбјеђују законит, правилан и квалитетан рад Комисије, а мандат чланова Комисије за накнаде је три године.

Комисија за накнаде је надлежна да предлаже политику Друштва у вези са накнадама Управном одбору и Извршном одбору и Интерном ревизору, даје препоруке у вези са политиком накнада и износом за сваког члана одбора у цијелом Управном одбору, узимајући у обзир укупне накнаде, плате, награде, трошкове и зараде запосленима, а такође узимајући у обзир стандарде накнада прописане законом.

Комисија за накнаде ради према изричитом налогу и активностима утврђеним од стране Управног одбора за обављање конкретног задатка.

За рад у Комисији именовани чланови Комисије остварују право на новчану накнаду која је зависна од налога и активности Комисије за накнаде и појединог члана.

Накнада за чланство у Комисији се исплаћује само за учествовање у раду и активан рад на сједницама Комисије.

Висину новчане накнаду за сваког члана Комисије утврђује Управни одбор за сваки конкретан задатак у зависности од комплексности и обима задатка, потребног времена за извршавање истог и залагања члана Комисије, као и оствареног резултата по основу спроведеног налога.

Изјава о усклађености

Изјава о усклађености организације и дјеловања са Кодексом понашања (Стандардима корпоративног управљања), која у складу са чланом 309. Закона о привредним друштвима чини саставни дио Годишњег извјештаја, може се преузети на интернет страници Друштва: www.mtel.ba, као и на интернет страници Бањалучке берзе: www.blberza.com.

ЗАПОСЛЕНИ

Табеларни приказ броја запослених у Друштву по организационим цјелинама (географским локацијама)

запослени на дан	Дирекције са сједиштем у Бања Луци	ИЈ Бања Лука	ИЈ Приједор	ИЈ Добој	ИЈ Брчко	ИЈ Бијељина	ИЈ Зворник	ИЈ Источно Сарајево	ИЈ Фоча	ИЈ Требиње
31.12.2011. године	1202	317	98	136	60	125	84	105	67	83
31.12.2012. године	1201	302	84	132	55	114	78	96	62	77
30.04.2013. године	1221	302	84	129	54	114	77	96	60	76

Број запослених на одређено вријеме на крају 2012-те године је 17.

Чланови Управног одбора, Одбора за ревизију и Извршног одбора немају у власништву акције Мтел-а а.д. Бања Лука.

ВЕЋИНСКИ АКЦИОНАРИ

Већински акционари Мтел-а а.д. Бања Лука су:

Телеком Србија а.д. Београд	65,005851% учешћа
ПРЕФ а.д. Бања Лука	9,469896% учешћа
Фонд за реституцију РС а.д. Бања Лука	5,029763% учешћа
Zerter fond а.д. Бања Лука	4,944580% учешћа

Акције Мтел-а а.д. Бања Лука су обичне (редовне), гласе на име, са истим правима за акционаре, тако да свака акција даје право на један глас, односно акције не дају различито право гласа.

Контролни положај у Друштву има Телеком Србија а.д. Београд, Таковска број 2. Београд, који је то право стекао закључењем Уговора о куповини и продаји акција Телекома Српске а.д. Бања Лука са Републиком Српском коју је у закључењу Уговора заступала Дирекција за приватизацију РС и који своје право остварује у складу са важећим прописима.

ТРАНСАКЦИЈЕ ПОВЕЗАНИХ ЛИЦА

Већински власник Друштва је Телеком Србија а.д. Београд, чији је већински власник Република Србија.

Сљедећа салда потраживања и обавеза су произашла из трансакција обављених са повезаним странама:

	У конвертибилним маркама	
	31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ		
АКТИВА		
а) Потраживања од купаца:		
- Телеком Србија а.д. Београд	2.775.451	1.520.333
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	6.022	21.350
- ТТ Инжењеринг д.о.о. Бања Лука	552	714
	<u>2.782.025</u>	<u>1.542.397</u>
б) Обрачунати, а нефактурисани приходи из међународног саобраћаја:		
- Телеком Србија а.д. Београд	1.377.742	1.745.822
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	17.757	26.009
	<u>1.395.499</u>	<u>1.771.831</u>
<i>Укупно потраживања</i>	<u>4.177.524</u>	<u>3.314.228</u>
ПАСИВА		
а) Обавезе према добављачима:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(3.629.882)	(2.411.994)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(64.718)	(29.445)
- ТТ Инжењеринг д.о.о. БањаЛука	(153.573)	(256.300)
- HD WIN д.о.о. Београд	(44.813)	(26.490)
	<u>(3.892.986)</u>	<u>(2.724.229)</u>
б) Процијењени трошкови:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(494.494)	(471.694)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(18.239)	(13.680)
- HD WIN д.о.о. Београд	(49.000)	(44.873)
	<u>(561.733)</u>	<u>(530.247)</u>
<i>Укупно обавезе</i>	<u>(4.454.719)</u>	<u>(3.254.476)</u>

Над 49% удјела Друштва у повезаном друштву МТЕЛ д.о.о. Подгорица, уписано је заложно право у корист Nove Ljubljanske banke d.d, Љубљана, ради обезбјеђивања потраживања банке од повезаног друштва МТЕЛ д.о.о. Подгорица.

Друштво је издало корпоративну гаранцију у корист EFG New Europe Funding B.V, као обезбјеђење потраживања које банка има од МТЕЛ д.о.о, Подгорица, а по основу репрограма обавеза МТЕЛ-а Подгорица према *EUROBANK EFG CYPRUS LTD*, по основу кредитног уговора склопљеног између и МТЕЛ д.о.о, Подгорица. Корпоративна гаранција је издана на износ од 5.390. 000 EUR.

ИЗВЈЕШТАЈ О УКУПНОМ РЕЗУЛТАТУ ПРИХОДИ	Година која се завршава 31. децембра	
	2012.	2011.
а) Приходи од продаје услуга:		
- Телеком Србија а.д. Београд	19.594.553	20.843.363
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	270.610	321.756
- ТТ Инжењеринг д.о.о. Бања Лука	-	7.605
<i>Укупно приходи</i>	19.865.163	21.172.724
РАСХОДИ		
а) Трошкови међуоператорских обрачуна изузев roaming-a:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(15.172.408)	(14.627.855)
б) Трошкови roaming-a:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(1.641.319)	(1.551.681)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(773.807)	(786.805)
	(2.415.126)	(2.338.486)
ц) Трошкови закупа туђих водова:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(470.884)	(370.745)
д) Трошкови привременог упућивања запослених:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(121.882)	(130.322)
е) Трошкови интернет приступа:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(1.398.027)	(1.521.538)
ф) Трошкови vlan connect		
- Телеком Србија а.д. Београд	(16.136)	(21.123)
г) Трошкови – пренос сигнала/IPTV		
- Телеком Србија а.д. Београд	(295.669)	(302.378)
- HD WIN д.о.о. Београд	(418.393)	(124.062)
	(714.062)	(426.440)
х) Трошкови BlackBerry support		
- Телеком Србија а.д. Београд	(316.026)	-
и) Трошкови осталих непроизводних услуга:		
- Телеком Србија а.д. Београд	(22.049)	(20.003)
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	(1.895)	(1.290)
- ТТ Инжењеринг д.о.о. Бања Лука	(123.662)	(161.335)
- HD WIN д.о.о. Београд	(97.642)	(48.896)
	(245.248)	(231.524)
<i>Укупно расходи</i>	(20.869.799)	(19.668.033)
<i>(Расходи)/Приходи нето</i>	(1.004.636)	1.504.691
Трошкови бруто зарада кључног руководећег особља, чланова Управног, Надзорног одбора и Одбора за ревизију	(802.937)	(830.999)

Трансакције са повезаним странама су вредноване под сличним комерцијалним условима као и трансакције са другим правним лицима.

Ревизија финансисјких извјештаја који су укључени у Проспект

Ревизију за 2011. годину извршило је предузеће за ревизију KPMG В-Н д.о.о. подружница Бања Лука, овлаштени ревизор Сенад Пекмез и руководилац Подружнице Бања Лука Ведран Вукотић.

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених неконсолидованих финансијских извјештаја Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука који се састоје од неконсолидованог извјештаја о финансијској позицији на дан 31. децембар 2011. године, неконсолидованог извјештаја о свеобухватној добити, неконсолидованог извјештаја о промјенама у капиталу и неконсолидованог извјештаја о готовинским токовима за тај период, те сажетка значајних рачуноводствених политика и напомена уз финансијске извјештаје.

Одговорност Менаџмента за финансијске извјештаје

Менаџмент је одговоран за састављање и објективан приказ ових неконсолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним Стандардима Финансијског Извјештавања, те за такве интерне контроле које Менаџмент одреди као нужне за састављање финансијских извјештаја без материјално значајних грешака које могу настати као посљедица преваре или грешке.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност изразити мишљење о овим неконсолидованим финансијским извјештајима на основу наше ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним ревизијским стандардима. Ови стандарди налажу придржавање релевантних етичких правила, те планирање и провођење ревизије како би се с разумном мјером сигурности утврдило да су неконсолидовани финансијски извјештаји без материјално значајних грешака.

Ревизија укључује провођење процедура у сврху прибављања ревизијских доказа о износима и објавама у неконсолидованим финансијским извјештајима. Одабир процедура зависи о нашој просудби, укључујући и процјену ризика материјално значајних грешака у неконсолидованим финансијским извјештајима који могу настати као посљедица преваре или грешке. У процјењивању тих ризика, разматрамо интерне контроле релевантне за састављање и објективан приказ неконсолидованих финансијских извјештаја у сврху провођења ревизијских процедура у складу с постојећим околностима, а не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола Друштва. Ревизија исто тако укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика, примјереност рачуноводствених процјена које је дефинисао Менаџмент, као и оцјену укупног приказа неконсолидованих финансијских извјештаја.

Увјерени смо да су нам прибављени ревизијски докази довољни и чине одговарајућу основу у сврху изражавања нашег мишљења.

Мишљење

Према нашем мишљењу неконсолидовани финансијски извјештаји пружају истинит и вјеран приказ неконсолидованог финансијског положаја Друштва на дан 31. децембра 2011. и неконсолидованог резултата пословања и његовог неконсолидованог готовинског тока за годину, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Наглашене чињенице

Без квалификације нашег мишљења скрећемо пажњу на напомену 35 уз неконсолидоване финансијске извјештаје. Друштво је тужена страна у споровима који износе укупно 65.123.263 КМ, плус потенцијалне затезне камате. На основу процјене Менаџмента, потенцијални губици који могу настати по основу наведених судских спорова на дан 31. децембар 2011. године укупно износе 471.313 КМ и укључени су у приложене неконсолидоване финансијске извјештаје као дио резервисања за потенцијалне губитке (напомене 27). Крајњи исход осталих судских спорова је неизвјестан и не може се са сигурношћу предвидјети, те сходно томе, приложени неконсолидовани финансијски извјештаји не укључују било каква резервисања по основу ових спорова.

Друга питања

Неконсолидовани финансијски извјештаји Друштва за годину која завршава 31. децембра 2010. године су били ревидовани од стране другог ревизора који је изразио неквалификовано мишљење са скретањем пажње за те финансијске извјештаје 22. марта 2011. године.

Извјештај независног ревизора

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извјештаја Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука и његових подружница (“Група”) који се састоје од консолидованог извјештаја о финансијској позицији на дан 31. децембар 2011. године, консолидованог извјештаја о свеобухватној добити, консолидованог извјештаја о промјенама у капиталу и консолидованог извјештаја о готовинским токовима за тај период, те сажетка значајних рачуноводствених политика и напомена уз финансијске извјештаје.

Одговорност Менаџмента за финансијске извјештаје

Менаџмент је одговоран за састављање и објективан приказ ових консолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним Стандардима Финансијског Извјештавања, те за такве интерне контроле које Менаџмент одреди као нужне за састављање финансијских извјештаја без материјално значајних грешака које могу настати као посљедица преваре или грешке.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност изразити мишљење о овим консолидованим финансијским извјештајима на основу наше ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним ревизијским стандардима. Ови стандарди налажу придржавање релевантних етичких правила, те планирање и провођење ревизије како би се с разумном мјером сигурности утврдило да су консолидовани финансијски извјештаји без материјално значајних грешака.

Ревизија укључује провођење процедура у сврху прибављања ревизијских доказа о износима и објавама у консолидованим финансијским извјештајима. Одабир процедура зависи о нашој просудби, укључујући и процјену ризика материјално значајних грешака у консолидованим финансијским извјештајима који могу настати као посљедица преваре или грешке. У процјењивању тих ризика, разматрамо интерне контроле релевантне за састављање и објективан приказ консолидованих финансијских извјештаја у сврху провођења ревизијских процедура у складу с постојећим околностима, а не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола Групе. Ревизија исто тако укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика, примјереност рачуноводствених процјена које је дефинисао Менаџмент, као и оцјену укупног приказа консолидованих финансијских извјештаја.

Увјерени смо да су нам прибављени ревизијски докази довољни и чине одговарајућу основу у сврху изражавања нашег мишљења.

Мишљење

Према нашем мишљењу консолидовани финансијски извјештаји пружају истинит и вјеран приказ консолидованог финансијског положаја Групе на дан 31. децембра 2011. и консолидованог резултата пословања и његовог консолидованог готовинског тока за годину, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Наглашене чињенице

Без квалификације нашег мишљења скрећемо пажњу на *напомену 34* уз консолидоване финансијске извјештаје. Група је тужена страна у споровима који износе укупно 65.123.263 КМ, плус потенцијалне затезне камате. На основу процјене Менаџмента, потенцијални губици који могу настати по основу наведених судских спорова на дан 31. децембар 2011. године укупно износе 471.313 КМ, и укључени су у приложене консолидоване финансијске извјештаје као дио резервисања за потенцијалне губитке (*напомене 26*). Крајњи исход осталих судских спорова је неизвјестан и не може се са сигурношћу предвидјети, те сходно томе, приложени консолидовани финансијски извјештаји не укључују било каква резервисања по основу ових спорова.

Друга питања

Консолидовани финансијски извјештаји Групе за годину која завршава 31. децембра 2010. године су били ревидовани од стране другог ревизора који је изразио неквалификовано мишљење са скретањем пажње за те финансијске извјештаје 22. марта 2011. године.

Ревизију за 2012. годину извршило је предузеће за ревизију KPMG В-Н д.о.о. подружница Бања Лука, овлаштени ревизор Сенад Пекмез и руководиоца Подружнице Бања Лука Ведран Вукотић.

Извјештај независног ревизора

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених неконсолидованих финансијских извјештаја Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука који се састоје од неконсолидованог извјештаја о финансијској позицији на дан 31. децембар 2012. године, неконсолидованог извјештаја о укупном резултату, неконсолидованог извјештаја о промјенама у капиталу и неконсолидованог извјештаја о готовинским токовима за тај период, те напомена које садрже сажетак значајних рачуноводствених политика и остала објашњења.

Одговорност Менаџмента за финансијске извјештаје

Менаџмент је одговоран за састављање и објективан приказ ових неконсолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања, те за такве интерне контроле које Менаџмент одреди као нужне за састављање финансијских извјештаја без материјално значајних грешака које могу настати као посљедица преваре или грешке.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност изразити мишљење о овим неконсолидованим финансијским извјештајима на основу наше ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним ревизијским стандардима. Ови стандарди налажу придржавање релевантних етичких правила, те планирање и провођење ревизије како би се с разумном мјером сигурности утврдило да су неконсолидовани финансијски извјештаји без материјално значајних грешака.

Ревизија укључује провођење процедура у сврху прибављања ревизијских доказа о износима и објавама у неконсолидованим финансијским извјештајима. Одабир процедура зависи о нашој просудби, укључујући и процјену ризика материјално значајних грешака у неконсолидованим финансијским извјештајима који могу настати као посљедица преваре или грешке. У процјењивању тих ризика, разматрамо интерне контроле релевантне за састављање и објективан приказ неконсолидованих финансијских извјештаја у сврху провођења ревизијских процедура у складу с постојећим околностима, а не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола Друштва. Ревизија исто тако укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика, примјереност рачуноводствених процјена које је дефинисао Менаџмент, као и оцјену укупног приказа неконсолидованих финансијских извјештаја.

Увјерени смо да су нам прибављени ревизијски докази довољни и чине одговарајућу основу у сврху изражавања нашег мишљења.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Мишљење

Према нашем мишљењу неконсолидовани финансијски извјештаји пружају истинит и вјеран приказ неконсолидованог финансијског положаја Друштва на дан 31. децембра 2012. и неконсолидованог резултата пословања и његовог неконсолидованог готовинског тока за годину која је тада завршила, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Извјештај независног ревизора

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извјештаја Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука и његових подружница (“Група”) који се састоје од консолидованог извјештаја о финансијској позицији на дан 31. децембар 2012. године, консолидованог извјештаја о укупном резултату, консолидованог извјештаја о промјенама у капиталу и консолидованог извјештаја о готовинским токовима за тај период, те напомена које садрже сажетак значајних рачуноводствених политика и остала објашњења.

Одговорност Менаџмента за финансијске извјештаје

Менаџмент је одговоран за састављање и објективан приказ ових консолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања, те за такве интерне контроле које Менаџмент одреди као нужне за састављање финансијских извјештаја без материјално значајних грешака које могу настати као посљедица преваре или грешке.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност изразити мишљење о овим консолидованим финансијским извјештајима на основу наше ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним ревизијским стандардима. Ови стандарди налажу придржавање релевантних етичких правила, те планирање и провођење ревизије како би се с разумном мјером сигурности утврдило да су консолидовани финансијски извјештаји без материјално значајних грешака.

Ревизија укључује провођење процедура у сврху прибављања ревизијских доказа о износима и објавама у консолидованим финансијским извјештајима. Одабир процедура зависи о нашој просудби, укључујући и процјену ризика материјално значајних грешака у консолидованим финансијским извјештајима који могу настати као посљедица преваре или грешке. У процјењивању тих ризика, разматрамо интерне контроле релевантне за састављање и објективан приказ консолидованих финансијских извјештаја у сврху провођења ревизијских процедура у складу с постојећим околностима, а не у сврху изражавања мишљења о ефикасности интерних контрола Групе. Ревизија исто тако укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика, примјереност рачуноводствених процјена које је дефинисао Менаџмент, као и оцјену укупног приказа консолидованих финансијских извјештаја.

Увјерени смо да су нам прибављени ревизијски докази довољни и чине одговарајућу основу у сврху изражавања нашег мишљења.

Акционарима Телекомуникација Републике Српске а.д. Бања Лука

Мишљење

Према нашем мишљењу консолидовани финансијски извјештаји пружају истинит и вјеран приказ консолидованог финансијског положаја Групе на дан 31. децембра 2012. године и консолидованог резултата пословања и његовог консолидованог готовинског тока за годину, у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Финансијски извјештаји за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2013. године су ревидовани од стране независног ревизора Deloitte д.о.о. Бања Лука.

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима „Мтел“ а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених неконсолидованих финансијских извјештаја (страна 2 до 50) друштва „Мтел“ а.д. Бања Лука (у даљем тексту “Друштво”), који обухватају неконсолидовани извјештај о финансијском положају на дан 30. јуна 2013. године, и одговарајући неконсолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату, неконсолидовани извјештај о промјенама на капиталу и неконсолидовани извјештај о новчаним токовима за период од шест мјесеци који се завршава на тај дан, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомене уз неконсолидоване финансијске извјештаје.

Одговорност руководства за неконсолидоване финансијске извјештаје

Руководство је одговорно за састављање и објективну презентацију ових неконсолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима за финансијско извјештавање, као и за оне интерне контроле које руководство одреди као неопходне у припреми неконсолидованих финансијских извјештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја, настале усљед криминалне радње или грешке.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о приложеним неконсолидованим финансијским извјештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије. Ови стандарди налажу усаглашеност са етичким принципима и да ревизију планирамо и обавимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да неконсолидовани финансијски извјештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама објелодањеним у неконсолидованим финансијским извјештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процјену ризика материјално значајних грешака садржаних у неконсолидованим финансијским извјештајима, насталих усљед криминалне радње или грешке. Приликом процјене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију неконсолидованих финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија, такође, укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процјена које је извршило руководство, као и оцјену опште презентације неконсолидованих финансијских извјештаја.

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбјеђују солидну основу за изражавање нашег мишљења.

Мишљење

По нашем мишљењу, неконсолидовани финансијски извјештаји истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, приказују финансијски положај друштва „Мтел“ а.д. Бања Лука, као и резултате његовог пословања и његове новчане токове за период од шест мјесеци који се завршава на тај дан, у складу са Међународним стандардима за финансијско извјештавање.

Остала питања

Неконсолидовани финансијски извјештаји Друштва за период од шест мјесеци који се завршио 30. јуна 2012. године су ревидовани од стране другог ревизора, који је у свом извјештају од 17. јула 2012. године, изразио мишљење без резерве.

ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Управном одбору и акционарима „Мтел“ а.д. Бања Лука

Обавили смо ревизију приложених консолидованих финансијских извјештаја (страна 2 до 50) друштва „Мтел“ а.д. Бања Лука и зависног друштва (заједно у даљем тексту “Група”), који обухватају консолидовани извјештај о финансијском положају на дан 30. јуна 2013. године, и одговарајући консолидовани извјештај о добитку и губитку и осталом укупном резултату, консолидовани извјештај о промјенама на капиталу и консолидовани извјештај о новчаним токовима за период од шест мјесеци који се завршава на тај дан, као и преглед значајних рачуноводствених политика и напомене уз консолидоване финансијске извјештаје.

Одговорност руководства за консолидоване финансијске извјештаје

Руководство је одговорно за састављање и објективну презентацију ових консолидованих финансијских извјештаја у складу са Међународним стандардима за финансијско извјештавање, као и за оне интерне контроле које руководство одреди као неопходне у припреми консолидованих финансијских извјештаја који не садрже погрешне информације од материјалног значаја, настале услед криминалне радње или грешке.

Одговорност ревизора

Наша одговорност је да изразимо мишљење о приложеним консолидованим финансијским извјештајима на основу обављене ревизије. Ревизију смо обавили у складу са Међународним стандардима ревизије. Ови стандарди налажу усаглашеност са етичким принципима и да ревизију планирамо и обавимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да консолидовани финансијски извјештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и информацијама објелодањеним у консолидованим финансијским извјештајима. Одабрани поступци су засновани на просуђивању ревизора, укључујући процјену ризика материјално значајних грешака садржаних у консолидованим финансијским извјештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процјене ових ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за састављање и објективну презентацију консолидованих финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола правног лица. Ревизија, такође, укључује оцјену примјењених рачуноводствених политика и вредновање значајних процјена које је извршило руководство, као и оцјену опште презентације консолидованих финансијских извјештаја.

Сматрамо да су ревизијски докази које смо прибавили довољни и одговарајући и да обезбјеђују солидну основу за изражавање нашег мишљења.

Мишљење

По нашем мишљењу, консолидовани финансијски извјештаји истинито и објективно, по свим материјално значајним питањима, приказују финансијски положај друштва „Мтел“ а.д. Бања Лука и зависног друштва на дан 30. јуна 2013. године, као и резултате њиховог пословања и њихове новчане токове за период од шест мјесеци који се завршава на тај дан, у складу са Међународним стандардима за финансијско извјештавање.

Остала питања

Консолидовани финансијски извјештаји Групе за период од шест мјесеци који се завршио 30. јуна 2012. године су ревидовани од стране другог ревизора, који је у свом извјештају од 17. јула 2012. године, изразио мишљење без резерве.

ФИНАНСИЈСКИ ПОДАЦИ О ИМОВИНИ, ОБАВЕЗАМА, ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ, КАО И ДОБИЦИМА И ГУБИЦИМА ЕМИТЕНТА

Уз Проспект су приложени и чине његов саставни дио сљедећи извјештаји:

- Неконсолидовани финансијски извјештаји за годину која се завршава 31. децембра 2011. године и Извјештај независног ревизора,
- Неконсолидовани финансијски извјештаји за годину која се завршава 31. децембра 2012. године и Извјештај независног ревизора,
- Годишњи извјештај за пословну 2012. годину,
- Неконсолидовани финансијски извјештаји за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2013. године и Извјештај независног ревизора,
- Консолидовани финансијски извјештаји за период од шест мјесеци који се завршава 30. јуна 2013. године и Извјештај независног ревизора,
- Неконсолидовани периодични финансијски извјештаји за период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2013. године и
- Консолидовани периодични финансијски извјештаји за период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2013. године.

Напомена: Периодични финансијски извјештаји за период од девет мјесеци који се завршава 30. септембра 2013. године нису ревидовани.

Политика дивиденде

Друштво редовно из остварене добити исплаћује у складу са важећим прописима дивиденду акционарима, без ограничења у вези са исплатом дивиденде.

Година	Дивиденда у новцу по једној акцији (у КМ)
2012.	
дивиденда	0,1157
привремена дивиденда	0,1082
2011.	
дивиденда	0,1159
привремена дивиденда	0,0962

Судски спорови који могу имати значајан утицај на финансијски положај Друштва

ТУЖИЛАЦ	Висина тужбеног захтјева у КМ	ПРАВНИ ОСНОВ
Анекс д.о.о. Бањалука	41.481.707,00	Накнада штете
Crumb Group д.о.о. Бијељина	17.000.000,00	Накнада штете
ЕПИ д.о.о. Градишка	100.000,00	Накнада штете

Од 31.12.2012. године, када је завршен посљедњи финансијски период за који су објављене ревидоване финансијске информације, није било значајних промјена финансијског или тржишног положаја емитента.

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Износ уписаног и уплаћеног основног капитала на дан 31.12.2011. године и 31.12.2012. године износи 491.383.755 КМ.

Основни капитал Друштва састоји се од 491.383.755 обичних (редовних) акција, класе "А", номиналне вриједности 1,00 КМ. Акције гласе на име.

Друштво је издало 491.383.755 обичних (редовних) акција, које су у власништву акционара. Друштво нема сопствених акција.

Све акције су исте класе са истим правима, обичне и гласе на име.

Свака акција акционару даје сљедећа права:

- 1) приступа правним актима и другим документима и информацијама Друштва, у складу са законом и Статутом,
- 2) учешћа у раду Скупштине акционара,
- 3) да гласа на Скупштини акционара,
- 4) на исплату дивиденди,
- 5) учешћа у расподјели ликвидационог вишка по ликвидацији Друштва, а након исплате повјериоцима,
- 6) пречег стицања акција из нових емисија и замјенљивих обвезница,
- 7) располагања акцијама свих врста у складу са законом.

У претходном периоду није било промјена вриједности основног капитала.

Пречишћени текст Статута Друштва утврдио је Управни одбор на сједници одржаној 27.12.2011. године и исти је објављен на интернет страници Друштва: www.mtel.ba

Дјелатност Друштва је регулисана чланом 6. Статута. У овом члану су наведенене основне дјелатности Друштва, као и остале дјелатности које Друштво обавља у циљу ефикаснијег и рационалнијег пословања.

Одредбе чланова од 12. до 51. Статута Друштва се односе на органе Друштва.

Чланом 18. Статута Друштва је дефинисано да Скупштина акционара одлучује о измјенама и допунама Статута којима се мијењају права било којег акционара.

Скупштина акционара се сазива позивом за сједницу у којем је назначено вријеме и мјесто њеног одржавања, приједлог дневног реда као и други подаци одређени законом.

Сазивање Скупштине акционара објављује се не краће од 30 дана и не дуже од 60 дана прије одржавања, у случају годишње Скупштине акционара, и не краће од 15 дана и не дуже од 30 дана прије дана њеног одржавања, у случају ванредне скупштине акционара, без прекида на интернет страници берзе, на интернет страници Друштва и у два дневна листа, регистрована на подручју Републике Српске.

Објава Позива за сједницу Скупштине акционара, као и скупштинских материјала на Интернет страници Друштва траје непрекидно од дана објаве до дана одржавања Скупштине акционара.

Основни капитал Друштва повећава се одлуком Скупштине акционара.

Одлуком о повећању основног капитала одређује се износ повећања, начин повећања, вријеме уплате, као и друга питања у складу са законом којим се уређује тржиште хартија од вриједности.

Повећање основног капитала Друштва врши се издавањем нових акција или повећањем номиналне вриједности постојећих акција.

Основни капитал Друштва може се повећати претварањем резерви и нераспоређене добити у основни капитал Друштва, под условима и по поступку прописаним законом.

Поступак повећања основног капитала новим улозима (упис, издавање и регистравање акција) и остали законом предвиђени начини повећања основног капитала врше се у складу са законом.

Основни капитал Друштва може се смањити у Законом предвиђеним случајевима и поступцима.

Одлуку о смањењу основног капитала поништењем акција доноси Скупштина акционара.

Смањење основног капитала Друштва по једном основу може се вршити истовремено са повећањем основног капитала Друштва по другом основу.

ЗНАЧАЈНИ УГОВОРИ

Уговор о наплати РТВ таксе закључен са „Radio televizija Bosne i Hercegovine“, „Radio televizija Federacije Bosne i Hercegovine“ и „Радио и телевизија Републике Српске“ (број протокола Мтел-а 1-01-4927/13 од 20.02.2013. године).

Законом о јавном радиотелевизијском систему Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ бр. 78/05) прописана је обавеза вршења послова наплате РТВ таксе у периоду трајања прве Дозволе Система РТВ (чл. 42. тачка 5).

У циљу испуњавања законске обавезе вршења послова прикупљања РТВ таксе у периоду трајања прве Дозволе Система РТВ закључен је Уговор о наплати РТВ који се примјењује у периоду од 01.07.2012. године до 31.12.2013. године.

Уговором су регулисане међусобна права и обавезе уговорних страна у вези фактурисања и наплате мјесечног износа таксе за посједовање радио и телевизијског пријемника од ималаца физичких и правних лица на подручју Босне и Херцеговине.

Уговор је закључен под истим условима као и претходни уговор који је истекао, са изузетком промјене висине РТВ таксе која је извршена на начин утврђен Законом о јавном радиотелевизијском систему Босне и Херцеговине.

ИНФОРМАЦИЈЕ ЧИЈИ СУ ИЗВОРИ ТРЕЋА ЛИЦА И ИЗЈАВЕ СТРУЧЊАКА

Ревизију финансијских извјештаја за 2011. и 2012. годину извршило је Предузеће за ревизију КРМГ В-Н д.о.о. подружница Бања Лука, овлаштени ревизор Сенад Пекмез и руководилац Подружнице Бања Лука Ведран Вукотић.

Поред извјештаја међународно признатог независног ревизора у Проспекту није укључено неко друго мишљење или извјештај које би израдило треће лице којем је признат статус стручњака.

ДОКУМЕНТИ ДОСТУПНИ НА УВИД

Сљедећи документи ће бити доступни на преглед у писаном облику у сједишту Мтел-а а.д. Бања Лука:

а) Статут Друштва,

б) Консолидовани и неконсолидовани Финансијски извјештаји Друштва за 2011. и 2012. годину са Извјештајем међународно признатог независног ревизора,

в) Годишњи извјештаји за пословну 2011. и 2012. годину,

Наведена документа су објављена и доступна у електронском облику на интернет страници Друштва: www.mtel.ba

ИНФОРМАЦИЈЕ О УДЈЕЛИМА

УЛАГАЊА У ЗАВИСНА ДРУШТВА

	Удио (%)	У конвертибилним маркама	
		31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
<i>Учешћа у капиталу зависних друштава:</i>			
- ТТ Инжењеринг д.о.о, Бања Лука	100	17.750	17.750
- Mtel Multimedijalne комуникације, Загреб, Хрватска	100	-	5.476
		17.750	23.226
Минус: Исправка вриједности		(10.970)	(10.970)
		6.780	12.256

УЛАГАЊА У ПРИДРУЖЕНА ДРУШТВА

	Удио (%)	У конвертибилним маркама	
		31. децембар 2012.	31. децембар 2011.
<i>Улагања у:</i>			
- МТЕЛ д.о.о. Подгорица	49	57.939.184	57.939.184
		57.939.184	57.939.184

На дан 31. децембар 2012. године Друштво има 49% удјела у друштву МТЕЛ д.о.о, Подгорица, Република Црна Гора. Друштво је 1. фебруара 2010. године потписало Уговор о куповини 49% удјела у друштву МТЕЛ д.о.о, Подгорица (Република Црна Гора) са друштвом Ogalar B.V. Холандија, у укупном износу од 19.558.300 Конвертибилних марака (еквивалент EUR 10.000.000). У току фебруара 2010. године Друштво је уплатило цјелокупан уговорени износ на име куповине наведеног удјела. Након куповине наведених удјела, а на основу одлуке Управног одбора Друштва број 1-02-5691/10 од 26. марта 2010. године, извршена је и докапитализација повезаног правног лица МТЕЛ д.о.о, Подгорица у укупном износу од 19.600.000 EUR, тако да улог у МТЕЛ д.о.о, Подгорица, након првобитно уговореног износа на име куповине 49% удјела и извршене докапитализације,

као и осталих трошкова који су у директној вези са наведеном трансакцијом, укупно износи 57.939.184 Конвертибилне марке.

На дан 31. децембра 2012. године, компанија МТЕЛ д.о.о. Подгорица, у својим финансијским извјештајима, је пријавила укупну имовину у износу од 61.543.990 EUR (еквивалентно 120.369.582 КМ), укупне обавезе у износу од 37.169.216 EUR (еквивалентно 72.696.668 КМ), и нето добит у износу од 595.717 EUR (еквивалентно 1.165.121 КМ) као и укупне пословне приходе у износу од 42.883.427 EUR (еквивалентно 83.872.693 КМ).